

36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Had- és Rendészettudományi Szekció
Budapest, 2023. április 18-20.
Nemzeti Közsolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

**Az illegális migrációhoz kapcsolódó bűncselekmények főbb
kriminálgeográfiai és térbeli jellemzői Magyarországon**

Jelige: Sin is geographical

Pályamunka lezárásának időpontja: 2022. *március*

2022.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	2
1.1. Hipotézisek	3
2. A kriminálgeográfia helye a tudományban.....	4
2.1. A bűnözési térképezés kialakulásának történeti áttekintése	5
2.2. A bűnözési térkép fogalmi meghatározása, felhasználási területei.....	6
2.3. A bűnözési térképek főbb típusai.....	7
3. Magyarország természeti és társadalmi jellemzői.....	8
3.1. Természeti adottságok.....	8
3.2. Primer térszerkezeti tengelyek, vonalas infrastruktúra	10
3.3. Magyarország határátkelőhelyei.....	12
3.3.1. Magyarország államhatárainak katonaföldrajzi jellemzése	14
4. Határvédelem és térbeliség	17
4.1. A migrációföldrajz meghatározása	17
4.2. A bűnözésföldrajz és a határvédelem kapcsolata	19
5. A migráció és az irreguláris migráció.....	22
5.1. A migráció komplex meghatározása, jellemzése	22
5.1.1. Fogalma, típusai, kiváltó okai.....	23
5.2. Az irreguláris migráció kriminalizálása	25
5.2.1. Az embercsempészség mint bűncselekmény a magyar büntetőjogban	27
5.2.2. Az illegális migrációban részt vevő, illetve őket elősegítő személyek szankcionálása.....	28
5.2.3. Az illegális migráció által felvetődő problémák és azok kezelése.....	29
5.2.4. Migrációs útvonalak szemléltetése, illetve a hozzájuk köthető intézkedések ismertetése.....	30
6. Magyarország védekezése az illegális migrációval szemben	37
6.1. A Polgárőrség bevonása az illegális migráció elleni védekezésbe	41
6.2. Határvédelem és külföldi segítség	42
6.3. Technikai eszközök felhasználása a migráció elleni küzdelemben	43
7. Az illegális migrációval kapcsolatos statisztikai adatok	44
7.1. Illegális határátkelés alakulása a pandémia idején	46
8. A kérdőíves felmérés kiértékelése	50
9. Összegzés	56
9.1. A kutatás további folytatásának lehetőségei	57
9.2. A gyakorlati rendészeti munka számára megfogalmazott javaslataim	57
10. Felhasznált irodalom	58

*„Afgánok és szomáliaiak,
és irakiak, és eritreaiak, és szírek.
Mind türelmetlenül várjuk a napkeltét,
mind rettegünk is tőle.
Mindannyian otthont keresünk.”*

Khaled Hosseini

1. Bevezetés

A választott témám, az illegális migrációhoz kapcsolódó bűncselekmények főbb kriminálgeográfiai és térbeli jellemzői Magyarországon, amely jelenleg is kiemelt aktualitással bír, hiszen a jogellenes bevándorlás már közel 10 éven át tartó problémát jelent számos európai ország részére, amelyben hazánk is nagymértékben érintett. Az illegális bevándorlók részére Magyarország többnyire transzferországgént funkcionál, amelyen áthaladva a végső céljuk legtöbb esetben Ausztria, Németország és Hollandia. Ennek hatására, hazánkban is fokozatosan emelkedik az embercsempészség és más, az illegális migrációval összefüggésbe hozható bűncselekmények és szabálysértések elkövetésének száma, amely a Magyar Rendőrség és a Magyar Honvédség állományára nézve nagyfokú leterheltséget eredményez. Kérdésként fogalmazódott meg bennem a gondolat, mégis hogyan lehetne visszaszorítani az illegális migrációban részt vevő, valamint azt elősegítő személyek által elkövetett jogsértések számát, továbbá milyen eszközökkel és módszerekkel érhető el a jogellenes cselekmények megelőzése, megszakítása, felderítése és kezelése. Vajon az elmúlt két éve tartó pandémia milyen hatással volt az illegális migrációra, milyen mértékben befolyásolta azt? Mindazonáltal, hogy ezen felmerülő kérdésekre keresem a lehetséges válaszokat, megoldásokat, ismertetni szeretném a törvénytelen bevándorlás megakadályozásában részt vevő szervezeteket, a migránsok által, a határátkelés során alkalmazott módszereket, amelyek hitelességéhez kérdőíves felmérést végeztem a Magyar Rendőrség és a Magyar Honvédség állományából, határszolgálati feladatokat már teljesítők körében. A vizsgálat eredményeit táblázatokba foglaltam, elemzéseket végeztem, majd a levont következtetéseimet szöveges formában kifejtettem, illetve diagramokon is ábrázoltam.

Dolgozatomban szeretném továbbá a kriminálgeográfia aspektusából megvizsgálni az államhatárokon elkövetett bűncselekmények és szabálysértések megvalósulását, az egyes határszakaszok vonzó tulajdonságait a migránsok szempontjából.

Ehhez nagymértékben hozzásegített Magyarország katonaföldrajzi ismereteinek tanulmányozása, amelyről szintén átfogó képet kívánok nyújtani jelen munkámban.

A fentieken túl, a választott témámhoz köthetően felmerülő okokat, lehetséges megoldásokat kívánom elemezni, kifejteni. Ehhez hozzájárul személyes tapasztalatom is, tekintettel arra, hogy 2021 őszén a szolgálati feladatom az embercsempészás bűncselekmények elkövetése miatt indított büntetőeljárások, vádemelésig történő vizsgálata volt.

Jelen munkám elkészítéséhez igénybe vett szakirodalmakat, valamint internetes forrásokat valamennyi esetben, konkrét hivatkozással jelöltem meg, valamint a dolgozatomban végén található felhasznált irodalomjegyzékben is részletesen feltüntettem.

A dolgozatomban elkészítéséhez történő közreműködésre, segítségnyújtásra és támogatásra tekintettel, szeretnék köszönetet mondani dr. Rádi Norbert r. ezredes úrnak, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: JNSZMRFK) vezetőjének, Egedi István r. ezredes úrnak, a JNSZMRFK Bűnügyi Igazgatóság bűnügyi rendőr-főkapitány helyettesének, Nagy Atilla c. r. alezredes úrnak, a JNSZMRFK Bűnügyi Igazgatóság Elemző-Értékelő Osztály vezetőjének, Dévényi Árpád r. mk. alezredes úrnak, az Országos Rendőr-főkapitányság Rendészeti Főigazgatóság Elemző-Értékelő Osztály vezetőjének, dr. Balla József PhD r. ezredes úrnak, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar (továbbiakban: NKE RTK) Határrendészeti Tanszék vezetőjének, dr. Mátyás Szabolcs PhD r. őrnagy úrnak, az NKE RTK Nyomozáselméleti Tanszék oktatójának, Dr. Koller József dandártábornok úrnak, az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis (továbbiakban: MH 86. SZHB) parancsnokának, valamint Rolkó Zoltán ezredes úrnak és dr. Bali Tamás ezredes úrnak, az MH 86. SZHB parancsnokhelyetteseinek

1.1. Hipotézisek

Kutatásom során az alábbi két hipotézist fogalmaztam meg:

- 1) Az illegális bevándorlók többnyire az esti, illetve éjszakai órákban kísérelik meg a déli államhatáron, Magyarország területére, jogellenes módon történő átjutást, figyelemmel arra, hogy a rossz látási viszonyok miatt minimális az esélye annak, hogy a határszakaszon szolgálatot ellátó rendőrök és katonák észlelik őket.

- 2) Előzetes feltételezésem szerint, az országunk területére átjutni kívánó illegális migránsok túlnyomórészt csoportosan kísérelik meg az államhatár átlépését, mivel, amennyiben a jogellenes átkelés során az eljáró hatóság tagjai észlelik a jelenlétüket, vagy tetten érik őket, akkor a nagyobb létszámú csoport összes tagját sokkal nehezebb elfogni, illetve ellenőrzés alá vonni, ezáltal az illegális bevándorlóknak nagyobb az esélyük a sikeres határátkelésre.

2. A kriminálgeográfia helye a tudományban

A kriminálgeográfia első művelői a francia származású André-Michel Guerry jogász és statisztikus, valamint a több tudományterületet is művelő Lambert Adolphe Jacques Quetelet voltak. Magyarországon Földes Béla közgazdász és statisztikus volt az első olyan kutató, aki a bűnözés területi eloszlását statisztikai adatok elemzésével vizsgálta.¹

A kriminálföldrajz a szociálgeográfia egyik ága, amely a kriminológia és a társadalomföldrajz között álló interdiszciplináris tudomány. Számos segédtudomány kötődik hozzá, többek között a térképészet, a demográfia, a térinformatika, a néprajztudomány, a statisztika, a szociológia, a jogtudomány, a kriminalisztika, a rendészettudomány stb. A bűnözésnek, mint társadalmi tömegjelenségnek a térbeli struktúráját, területi intenzitását, tendenciáját és dinamikáját, valamint a társadalmi háttérét, a lezajló társadalmi folyamatok ismeretében a várható térbeli elmozdulásait vizsgálja. Feladata és célja, hogy a bűnözés és a földrajzi hely között fennálló kapcsolatot feltárja, szemléltesse, ezáltal a földrajzi térhez kapcsolódó deliktumokat elemezze, vizsgálja és értékelje, majd következtetéseket vonjon le, összefüggéseket keressen és tárjon fel. „A bűnözésföldrajz információkat és adatokat szolgáltat a rendőri beavatkozás lehetőségeiről, eszközeiről és ezek leghatékonyabb szervezéséről, valamint alapot nyújt a rendőri szervezet olyan kialakításához, ami a helyi adottságoknak leginkább megfelel.”²

Ezen tudományterület vonatkozásában, Horst Herold német rendőri vezető és egyben a modern kriminálföldrajz megalapítója, a következőképpen fogalmazta meg gondolatait: „*A bűnügyi földrajz azt a kapcsolatot igyekszik kimutatni, ami a bűnözés és a földrajzi hely között áll fenn.*”³

¹ Mátyás Szabolcs (2020)

² Horst Herold (1973): 79.

³ Horst Herold (1973): 81.

A kriminálföldrajz tehát vizsgálja azokat az okokat, amelyek determinálják a bűnözés növekedését, valamint feltárják azokat a hatásokat és körülményeket, amelyek miatt a bűnelkövetők számára egy-egy földrajzi terület vonzóvá válik, illetve előnyben részesül a bűncselekmények elkövetése szempontjából. Ezek feltárását követően képet kaphatunk a bűncselekmények elkövetése és az adott terület közötti ok-okozati összefüggéseiről.

2.1. A bűnözési térképezés kialakulásának történeti áttekintése

A bűnözésföldrajz egyik leglátványosabb „eredménye” a bűnözési térkép. „Térképen szűkebb értelemben olyan térbeli (síkbeli) reprezentációt értünk, amelyben az egyes elemek térbeli elrendezése az ábrázolt tárgy vagy jelenség elemeinek földrajzi elrendeződését modellezi, meghatározott szabályrendszer szerint. A bűnügyi kartográfia tehát térképen ábrázolja a különféle deliktumokat, valamint azon földrajzi helyeket szemlélteti, ahol koncentrálódik a bűnözés, ezáltal lehetővé teszi a bűncselekmények térbeli megoszlásának, térképről történő leolvasását.”⁴ A XXI. század modernizációja a technika gyors fejlődését eredményezte. Manapság a legtöbb munkafolyamathoz számítógépes eszközöket használnak, tehát a modern, XXI. századi ember a digitális világ korszakát éli. Az évek során megalkották a digitális térképeket, amelyek térnyerésével már egyre több helyen alkalmazzák a háromdimenziós változatukat is.

Az első bűnözési térképet 1833-ban Párizsban készítette el a francia ügyvéd, André-Michel Guerry, amelyen Franciaországot ábrázolta, illetve az 1825. és 1830. között, ott elkövetett deliktumokat rögzítette. Két év elteltével, a szintén francia származású Lambert Adolphe Jacques Quetelet készített el egy bűnözési térképet, amely már nem csak egy nagyváros esetében jelenítette meg a bűncselekmények elkövetését, hanem egész Franciaországra vonatkozóan ábrázolta azok gyakoriságát, összefüggésben az elkövetési helyszínekkel. Franciaországot követően más európai országokban is hasonló kutatásokat kezdeményeztek, többek között a német származású Gregor von Mayr, aki 1868-ban végzett vizsgálatokat a deliktumok területi eloszlásáról. A XX. században már az Egyesült Államokban is egyre jobban elterjedtek a kriminálgeográfiai kutatások.

⁴ Sallai János (2006)

2.2. A bűnözési térkép fogalmi meghatározása, felhasználási területei

A jelenleg hatályos rendőrségi normákban nem található a bűnözési térképre megalkotott definíció. A bűnözési térkép (crime map) a tematikus térképeknek azon fajtája, amely a bűnözés, a bűncselekmények, a sértettek és a bűnelkövetők egy vagy több mennyiségi vagy minőségi jellemzőjét ábrázolja.

„Típusa alapján lehet kvalitatív, kvantitatív, statikus vagy dinamikus, az ábrázolt témák száma és kapcsolata alapján pedig analitikus, komplexanalitikus és szintetikus. Ebből adódóan a bűnözési térképezés a bűnözési térkép készítésével (térképi ábrázolás), a térkép nyújtotta kriminális összefüggések felismerésével, azok értékelésével és elemzésével, illetve felhasználásával kapcsolatos – a bűnfelderítésre és bűnmegelőzésre irányuló – tevékenység összefoglaló megnevezése. A bűnözési térképek napjainkban már szinte kizárólag térinformatikai programokkal készülnek.”⁵

Ahhoz, hogy a térképek olvashatók, mindenki számára könnyen értelmezhetők legyenek, szükség van kötelező tartalmi elemekre, továbbá a térképen ábrázoltakat szövegesen is értékelhetjük, elmagyarázhatjuk.

A térképeket számos szempont szerint csoportosíthatjuk:

- a) méretarány szerinti megkülönböztetés esetén beszélhetünk földmérési (geodéziai), topográfiai és földrajzi térképekről;
- b) tartalmuk szerint lehetnek általános és tematikus térképek;
- c) a tematikus térképeken belül pedig differenciálhatunk kvalitatív, kvantitatív, statikus, valamint dinamikus térképeket.

A bűnözési térképek a méretarány szerinti csoportosítás alapján a földrajzi térképek, tartalmuk szerint pedig a tematikus térképek közé tartoznak, figyelemmel arra, hogy ezen térképtípusok alkalmasak a társadalmi jelenségek, kapcsolatok és időbeli változások illusztrálására.

A bűnözési térkép célja, hogy meghatározott területeken a bűncselekmények elkövetésének helyéről és azoknak jellegéről áttekintést adjon.

A bűnözési térképek a rendőri munkavégzésben, több különböző területen is hasznosíthatók, mint például a bűnmegelőzés, az elemző-értékelő tevékenység, a szolgálattervezés- és szervezés, járőrútvonalak meghatározása, valamint sorozat jellegű bűncselekmények felderítése során.

⁵ Boda József (2019)

Bűnözési térképek készítésére a rendőri informatikai rendszerek felhasználásával több módon is lehetséges. A Robotzsaru rendszer „térképészeti alrendszer” menüpontja lehetővé teszi a felhasználók számára a bűnözési térképek elkészítését. A Robotzsaru rendszerbe a bejelentés vagy feljelentést megtételét, valamint a jogellenes cselekmény észlelését követően, a bűnügy indításakor, illetve a büntetőeljárás során beszerzett és rögzített adatok alapján, települési és utca szintű bűnözési térképek generálhatók, amelyek kiválóan szemléltetik a kiválasztott bűncselekménytípus elkövetési helyeit, a meghatározott időszakban.

A Robotzsaru rendszeren kívül lehetőségünk van a Prevenció Bűnüldözés-Statistikai Adattárból (továbbiakban: PRE-STAT) – rendőrként a Robotzsaru rendszerhez tartozó, civil állampolgárként az ügyfélkapus felhasználó névvel és jelszóval belépve – országos, régiós, megyei, járási, települési és utca szintű adatokat lekérni, térképi és grafikonos elemzéseket elvégezni. A PRE-STAT rendszerben a statisztikai adatokat havi rendszerességgel, a társadalmi-gazdasági adatokat pedig évente frissítik.⁶

A fentiekén túl az Országos Rendőr-főkapitányság honlapján, a <https://terkep.police.hu> internetes oldalon érhető el a Rendőrségi térképtár, ahol szintén lehetőség nyílik saját bűnügyi vagy baleseti térkép készítésére, vagy a már meglévő térképekben történő böngészésre.

2.3. A bűnözési térképek főbb típusai

A bűnözésföldrajz esetében alkalmazhatunk ponttérképet, amelyen a kívánt eseményeket pontok formájában jelenítjük meg. Egy adott területen elhelyezett pontok száma, sűrűsége jelzi a bűncselekmény koncentrációjának nagyságát. A ponttérkép kapcsán említést érdemelnek az ún. forró pont térképek. A környezeti átlagnál nagyobb bűnözési fertőzöttséggel rendelkező területeket rendszerint piros színnel jelölik (pl. pont, folt).⁷ A különféle forró pont típusokat tipizálni is lehet. A legismertebb ezek közül a Ratcliffe-féle mátrix.⁸

A ponttérképen túl készíthetünk folttérképet is, amelyen az azonos színű foltok, közel azonos bűncselekményi értékkel rendelkező helyeket fednek le. Előnye, hogy a ponttérképtől eltérően, a jelölt terület általában nagyobb méretű.

⁶ PRE-STAT felhasználói kézikönyv

⁷ Sherman, Lawrence – Gartin, Partick – Buerger, Michael (1989)
Sherman, Lawrence (1995)

⁸ Ratcliffe, Jerry (2004)

Létrehozhatunk továbbá izogram vagy más néven izovonalas térképet is, amely az azonos értékekkel rendelkező helyeket mutatja be. Az azonos értékkel rendelkező területek összekötése izovonalat hoz létre. Az egymásba futó zárt izovonalakat színezéssel különítjük el a térképi átlagértéktől.

További alkalmazható típus a kartogram térkép, amely bemutatja egy földrajzi terület statisztikai adatait, mérőszámait, mint például a népességszámot, regisztrált bűncselekményeket stb. Az egymástól eltérő statisztikai értékkel rendelkező helyeket más-más színnel vagy mintázattal ábrázolhatjuk.

Kartodiagram térkép alkalmazása lehetővé teszi, hogy az eltérő adattartalmakat különféle diagramok (oszlop, kör stb.) formájában térképen ábrázolhassuk.

A piktogram térkép a kartográfiai érzékeltetés egyik legismertebb típusa, ahol az adattartalom piktogramok formájában található a térképen.⁹

Végezetül ide sorolandó a felületi térkép is, amelyet azonban ritkán alkalmaznak. „A felületi térképek szélesebb körű elterjedése a különféle térinformatikai szoftverek fejlődésével hozható összefüggésbe. A környezeti átlagtól való eltérést térhatású módon (magasságtorzítással) ábrázolja, ezáltal még érzékletesebbé lehet tenni a területi különbségeket.”¹⁰

3. Magyarország természeti és társadalmi jellemzői

3.1. Természeti adottságok

Bármely térség, terület földrajzi helyzetét abszolút és relatív paramétereivel lehet meghatározni. „Abszolút földrajzi helyzet alatt egy ország (terület) földgömbön elfoglalt helyét, elhelyezkedését (földrajzi szélesség és hosszúság, tengerszint feletti magasság) kell érteni. Relatív földrajzi helyzeten pedig az adott ország (terület, hely) közvetlen és távolabbi környezetéhez viszonyított helyzetét értjük.”¹¹

A fentiek alapján, országunk az abszolút földrajzi helyzet meghatározása szerint a földgömb északi féltekéjén található, az északi szélesség 45°44'12" és 48°35'08", valamint a keleti hosszúság 16°06'54" és 22°56'58" között helyezkedik el, azaz mondhatni, hogy körülbelül az Egyenlítő és az Északi-sark felezővonalán. Országunk területén – figyelemmel az

⁹ Mátyás Szabolcs (2020)

¹⁰ Uo.

¹¹ Kozma Endre – Héjja István – Stefancsik Ferenc (1993)

elhelyezkedésére – a mérsékelt öv kontinentális hatása uralkodik, amely meghatározza az ország időjárását, éghajlati viszonyait, a felszíni vizeinek vízjárását és természetes növénytakaróját.

Magyarország legmélyebb pontja (a Balti-tenger szintjéhez viszonyítva) Szeged határában, a Tisza és a gyálaréti holtág között, Lúdvárnál található 75,8 méteren, a legmagasabb pontja pedig az Északi-középhegységben lévő Kékestető, amely 1.014 méter magas. A két pont közötti szintkülönbség csupán 938,2 méter.

A relatív földrajzi helyzet alapján hazánk úgynevezett kettős központi elhelyezkedésű ország, hiszen elsősorban a Kárpát-medence közepén helyezkedik el, másodsorban pedig Közép-Európában. Magyarország relatív helyzetének egyik lényeges jellemzője, hogy a területe Közép-Európa egyik környezetétől jól elkülönülő természetes tájának, a Közép-Duna – Kárpátok, Alpok és Dinári-hegység övezte – nagy medencéjének középső területét zárja határai közé, másik jellemző tulajdonsága pedig az, hogy hazánk területe, egyes szomszédos országok irányába majdnem teljesen nyitott, sík vidék, amely katonaföldrajzi és a migráció szempontból értékelve is hátrányos helyzetnek tekintendő. Magyarország további földrajzi adottságai az alábbiak. Maximális kelet-nyugati szélessége 526 km, míg legnagyobb észak-déli kiterjedése 268 km, területe 93.033 km²,¹² lakossága közel 10.000.000 fő. Határának teljes hossza 2.242 km.

Hét országgal áll közvetlen szomszédságban, északon Szlovákia, Észak-keleten Ukrajna, Keleten Románia, Délen Szerbia és Horvátország, Dél-nyugaton Szlovénia, Nyugaton Ausztria határolja. Országunk hat fő természetrajzi tájegységre osztható: a Nyugat-Magyarországi peremvidékre, az Alföldre és a Kisalföldre, a Dunántúli-középhegységre és a Dunántúli-dombságra, valamint az Északi-középhegységre. Két fő folyója a Duna és a Tisza. Legnagyobb édesvízi tava a Balaton, majd ezt követően a Tisza-tó, a Velencei-tó, továbbá a Fertő-tó egy része is hazánk területén helyezkedik el. Magyarország központi helyzeténél fogva fontos átmeneti, összekötő térsége Európának földrajzi, gazdasági, közlekedési és kulturális téren egyaránt.¹³

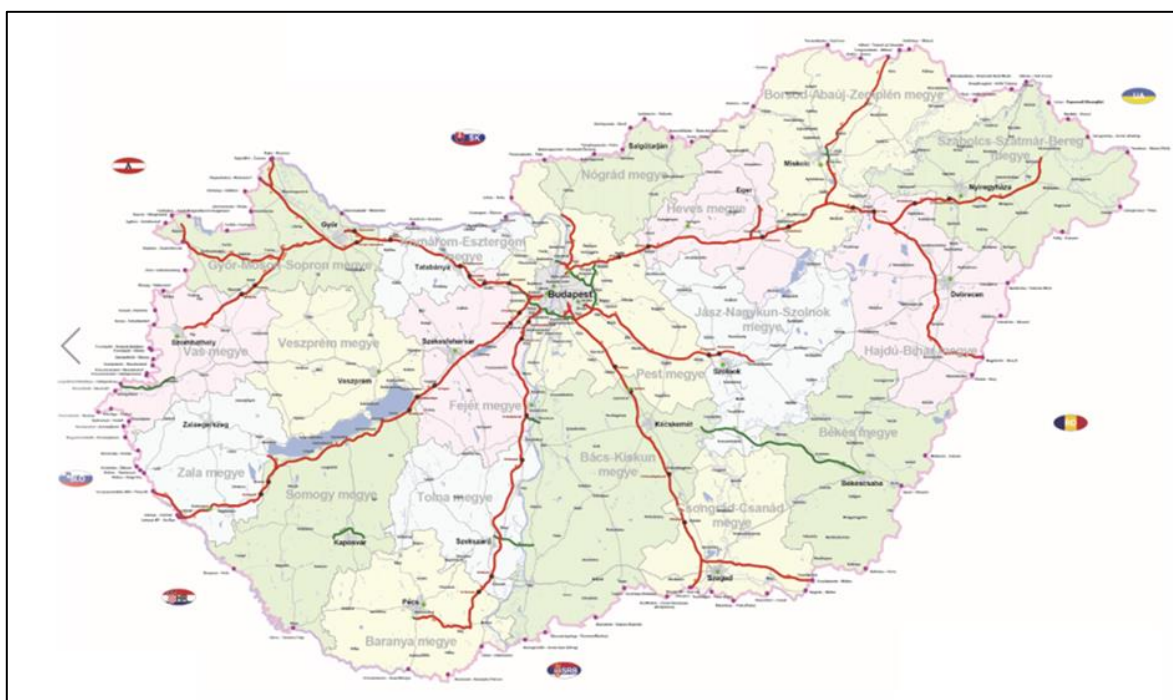
¹² Kozma Endre - Héjja István– Stefancsik Ferenc (1993)

¹³ Uo.

3.2. Primer térszerkezeti tengelyek, vonalas infrastruktúra

Hazánk – mivel Európa középpontján helyezkedik el – közlekedési szempontból tranzitszerepet tölt be Nyugat- és Kelet-Európa, valamint Európa északi és déli része között, ezáltal jelentős áthaladó forgalmat bonyolít le. Közúthálózatát 12 autópálya, 13 autótűt, valamint számos főút és mellékút alkotja. Országunk autópálya-hálózatát az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra: Magyarország autópálya-hálózata

Forrás: www.autopalya.hu

A szárazföldi közlekedésnek része a vasúthálózat is, amelyet Magyarországon az állam tulajdonában lévő Magyar Államvasutak Zrt. (továbbiakban: MÁV) vasúttársaság működtet. Hazánk vasúthálózatának teljes hossza 8.049 km. A MÁV Zrt.-n túl, országunk nyugati határán, Magyarország és Ausztria között üzemel egy magyar-osztrák tulajdonban álló kisebb vasúttársaság is, a Győr–Sopron–Ebenfurti Vasút Zrt. (GYSEV).

Magyarország két fő nemzetközi repülőtere a budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, valamint a Debreceni Repülőtér, amelyek napi szinten több tízezer fős utasforgalmat bonyolítanak le. Emellett országunk több nyilvános és nem nyilvános, illetve katonai repülőtérrel is rendelkezik.

Hazánk vízi közlekedése nem meghatározó, hiszen a két fő folyó között nincs vízi összeköttetés, amely nélkül a belvízi hálózat ellátottsága kedvezőtlennek tekinthető. A tengerektől lévő távolság miatt, országunkban a vízi közlekedés a folyókon és a tavakon történő hajózást jelenti. „Magyarország ugyan víziutakkal jól ellátott országnak mondható, a gyakorlatban azonban azok hajózhatósága, kikötőkkel való ellátottsága és a többi közlekedési módhoz való kapcsolódási lehetősége nem megfelelő, így kihasználtsága igen gyenge.”¹⁴

Dolgozatom elkészítésekor áttanulmányoztam azokat az embercsempészés bűncselekmény miatt folytatott büntetőeljárásokat, amelyekkel szolgálati helyemen, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányságon akár munkaidőben, akár forrányomos szolgálatom során találkoztam. Összesen 15 nyomozás iratanyagait vizsgáltam meg arra figyelemmel, hogy az embercsempészek Magyarországon főként milyen típusú, és azon belül mely útvonalakat, utakat részesítették előnyben, valamint a deliktum elkövetéséhez milyen járműveket használtak. A vizsgált esetek 100%-ában megállapítást nyert, hogy az elkövetők a szárazföldi útvonalakat részesítették előnyben, nem pedig a légi-, a vasúti-, illetve a vízi közlekedési vonalakat. Ennek nyilvánvaló oka, hogy sokkal egyszerűbben, könnyebben kivitelezhető a migránsok illegálisan történő szállítása a kiválasztott desztinációba. A nyomozati iratokból megállapítottam továbbá, hogy a deliktum elkövetéséhez használt eszköz többsége személygépjármű volt, amelyeket főként Magyarország valamely autókölcsönzőjéből bérelték ki néhány napra, esetleg egy-két hétre az embercsempészés büntették megvalósító terheltek. Kisebb arányban, de előfordult, hogy az elkövetők saját gépkocsijukat használták a bűncselekmény elkövetéséhez. A személygépkocsikon túl, ablak nélküli kisbuszokat, mikrobuszokat is gyakorta igénybe vették az embercsempészek, a jogellenes bevándorlók fuvarozásához. A büntetőeljárás adatai alapján ezen típusú deliktum elkövetői leggyakrabban az autópályákat és az autóutakat részesítették előnyben az illegális bevándorlók szállításakor. Ennek magyarázata az, hogy rendszerint ezeken az utakon a legkisebb a hatóságok által végrehajtott ellenőrzés és ezáltal a lebukás kockázata, mivel, ha betartja a gépjármű vezetője a közlekedési szabályokat, ideértve az autópályamatrix megvásárlását, valamint a sebességhatárolási előírásokat, akkor minimális az esélye annak, hogy a Rendőrség munkatársai igazoltatás, kontroll alá vonják az adott gépjárművet. További indok lehet az is, hogy ezeken az útvonalakon a legmagasabb a sebességmegválasztás felső határa, ezáltal hamarabb, gyorsabban elérhető a kívánt úti cél.

¹⁴ Kovács Ferenc (2002)

A fő-, illetve a mellékutakon ez a ténymegállapítás már nem helytálló, mivel ezeken a helyeken már gyakoriak a hatósági igazoltatások vagy speciálisan, kizárólag az embercsempészek és az illegális bevándorlók kiszűrésére és elfogására irányuló közúti ellenőrzések.¹⁵

Az általam vizsgált eljárások iratanyagaiban szereplő NÚSZ és VÉDA adatok alapján, az embercsempészség deliktum elkövetői elsősorban az M0-s, az M1-es és az M5-ös autópályákat preferálták a jogellenes cselekmények véghezvitelében, továbbá az 55-ös számú főutat, amely párhuzamos a szerb-magyar határral.

3.3. Magyarország határátkelőhelyei

1985. június 14-én, egy Schengen nevű luxemburgi településen az Európai Uniót alapító öt tag, Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg és Németország aláírta a Schengeni Megállapodást, amellyel beleegyeztek abba, hogy az országokban a határellenőrzést megszüntessék, amellyel lehetővé vált az, hogy az országok állampolgárai szabadon mozoghassanak ezen államok területein, határellenőrzés nélkül. 1990. június 19-én ez az öt ország aláírta a Schengeni Egyezményt, amellyel kiegészítették az 1985-ös Megállapodást, valamint meghatározták azokat az intézkedéseket, amelyekkel hatályba léptették a schengeni térség belső határellenőrzésének eltörlését. Ezen intézkedés bevezetése azonban nem zárta ki azt, hogy a hatóságok az országhatárokon, vagy az azokhoz közeli településeken hajtsanak végre olyan ellenőrzéseket, amelyek nem kifejezetten az útlevéllellenőrzésre terjednek ki. Továbbá, lehetőségük van a schengeni országoknak arra is, hogy kivételes esetben, újra bevezethetik a határellenőrzést, ha a közrendet vagy a belső biztonságot súlyos veszély fenyegeti. Amennyiben a határellenőrzés ezen okból ismételt bevezetésre kerül, úgy az adott országnak kötelessége erről tájékoztatni a többi schengeni államot, az Európai Parlamentet, az Európai Bizottságot, valamint a nyilvánosságot is. Jelenleg 26 európai ország – köztük 22 Európai Unió tag – képezi a schengeni térséget. Annak ellenére, hogy Románia, Bulgária, Ciprus és Horvátország szintén a schengeni térség részei, a belső határaikon még nem szüntették meg az ellenőrzéseket¹⁶, ezáltal a magyar-román határátkelőhelyeken sem. Magyarország szomszédos országai közül Ukrajna és Szerbia nem tagjai a schengeni térségnek, így ezen országhatárokon az ellenőrzések továbbra is működnek.

¹⁵ Mátyás Szabolcs (2020)

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu>

2014. június 19-én Szlovákiában Modra településen Magyarország Kormánya és az Osztrák Szövetségi Kormány határozatlan időre megállapodást kötött a közös államhatáron lévő határátkelőhelyekről és a határátlépési pontokról, valamint a közúti és vízi közlekedésben a határforgalom ellenőrzésében történő együttműködésről, amelyet a 2014. évi LVII. törvény hirdetett ki. Ezen jogszabályban felsorolták azokat a határátkelőhelyeket, ahol felállíthatnak határforgalom-ellenőrző helyeket abban az esetben, ha a belső határokon ideiglenesen visszaállítják a határellenőrzést a Schengeni határ-ellenőrzési kódex 23. és azt követő cikkei alapján.¹⁷

A fentiekre tekintettel, Magyarország keleti, déli és dél-nyugati határátkelőhelyeit a 2. ábrán szemléltetem.

2. ábra: Magyarország keleti, déli és dél-nyugati határátkelőhelyei

Forrás: Nemzeti Köszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszék

¹⁷ 2014. évi LVII. törvény

3.3.1. Magyarország államhatárainak katonaföldrajzi jellemzése

Egy adott ország katonaföldrajzi jellemzőinek ismerete mindig is kiemelkedő fontosságú szerepet töltött be a katonai hadműveletek előkészítésénél, tervezésénél, hiszen ezen információk ismerete vagy nem ismerete nagymértékben elősegítheti és egyben befolyásolhatja, vagy meg is akadályozhatja a végrehajtott hadművelet kimenetelét, annak sikerét vagy kudarcát. A magyar hadvezérek, hadtudósok közül elsőként Zrínyi Miklós vizsgálta a földrajzi tényezők és a harc közötti összefüggéseket. A törökök elleni harcaiban szerzett tapasztalatairól szóló művei már tartalmazzák a katonaföldrajzi tényezőket és azok értékelését. Az első magyar nyelvű, elméleti katonaföldrajzi munkásság Csalány Géza honvéd százados nevéhez fűződik, amelyet 1886-ban készített el „A hadiföldleírás elmélete” címmel.¹⁸

Mint már a fentiek során említettem, Magyarország közvetlenül hét állammal határos, amely országokkal közös határszakaszok katonaföldrajzi jellemzőit foglaltam össze, az alábbiak szerint.

Osztrák határszakasz

Hazánkat és Ausztriát 356,1 km hosszúságú államhatár választja el egymástól. A határszakasz teljes terjedelme mentén a terep döntően tagolt, kiterjedt erdőségek jellemzik, amelyek nehezítik a terület áttekinthetőségét. Magyarország és Ausztria határán, kb. 15 km hosszan fekszik a Fertő-tó, amely Közép-Európa harmadik legnagyobb állóvize. A Duna és a Fertő-tó között mintegy 50 km távolságban sík, nyílt terep húzódik. Kőszegtől a hármas határig (magyar-osztrák-szlovén) kiterjedő, kb. 145 km-es szakaszon, 80 km-en át déli irányban, az Alpok keleti nyúlványain húzódik az államhatár egy része. Az ország védhetősége ezen határszakaszon alapvetően kedvezőnek mondható.

Szerb határszakasz

Magyarország és Szerbia határvonala 174,3 km hosszúságú, sík terület. Itt helyezkedik el az Alföld, amely a túloldalon a Vajdasághoz kapcsolódik. Az államhatáron túli vidékeket a nagyméretű falvak és számos tanya jellemzi. A terület úthálózata sűrű, a határon öt közút, valamint két vasútvonal halad át. Ezen az államhatáron számottevő tranzitforgalom bonyolódik le napi szinten.

¹⁸ Kozma Endre - Héjja István– Stefancsik Ferenc (1993)

Eme határszakaszon a Duna-Tisza köze és a sík terep nyílt teret szolgáltat a támadók számára az országunkba történő gyors behatoláshoz, ezáltal a fővárosba, Budapestre történő eljutáshoz is kedvez, amely növeli annak veszélyeztetettségét. Ezen természeti adottságok tehát kedveznek az illegális bevándorlók részére, hiszen az országunk ezen határszakaszán nem képződtek olyan természetes akadályok, amelyek elősegítenék hazánk védelmét, ezáltal megnehezítenék a jogtalan határátlépés lehetőségét.

Román határszakasz

A magyar-román határ 447,8 km hosszan húzódik, jelentős része síkság. A határterület három részre osztható, a Szamos menti síkságra, a Körösök vidékére és a román Bánságra. A Kárpátok felőli terület többnyire sík vidék, azonban helyenként dombok tarkítják, amelyek kiváló rálátást biztosítanak a tájra. Ezen államhatárt a Tisza egyik mellékfolyója, a Szamos szeli át. A Körösök vidéke a Bihari-hegységtől nyugatra elterülő, 30-40 km széles sík és dombvidék. Fában gazdag terület, amelyet a Sebes-, a Fekete- és a Fehér Körös folyók völgyei választanak el több, különböző területekre. A román Bánság a Maros folyótól délre húzódik, sík területe északon 100-150 méter, délen 80 méter körüli. A magyar-román határszakaszon 13 átfutó utat építettek, illetve hat vasútvonal szeli azt át. Eme határterületnél hazánk védhetősége az egyik legkritikusabbnak értékelhető, tekintettel arra, hogy a terület teljes hosszában sík, alföldi vidék, amely nem rendelkezik védelmi szempontból kedvező, természetes akadályrendszerekkel. Erre figyelemmel, ezen terület szintén kedvező az illegális határátkelők számára.

Ukrán határszakasz

A magyar-ukrán államhatár hossza 136,7 km. Domborzati szempontból sík vidék, hazánk második legnagyobb folyója, a Tisza, ezen a határszakaszon lép be hazánk területére. A síkságból emelkednek ki a mezőkaszonyi és a beregszászi hegyek, amelyekről jól áttekinthetővé válik a környék.

Az Alföld Tiszától északra eső keleti területe a Máramarosi-medence, amely útban gazdag, ezáltal remek közlekedésű terület, amely viszonylag sűrű lakónépséggel rendelkezik. Az Észak-keleti-Kárpátok, a Máramarosi-havasok terjedelme, az utak hiánya és zord időjárása miatt rossz járhatóságú terület, azonban jelentős elterelő szerepe van. A magyar-ukrán határterületen kilenc átvezető és a határhoz kifutó út épült, továbbá egy vasútvonal is átfut a két ország határán. Ezen határszakaszon Magyarország védhetősége a magyar-román határhoz hasonlóan, szintén kritikus ugyanazon okokból kifolyólag.

A természeti adottságok nagyon hasonlóak, a terület szintén síkság, amely védelmi szempontból itt sem rendelkezik természetesen létrejött akadályrendszerekkel, ezáltal, akárcsak a szerb és a román határszakaszok, ezen terület is kedvező az illegális migránsok részére, a hazánkba történő bejutásuk szempontjából.

Horvát határszakasz

A magyar-horvát államhatár 344,6 km hosszúságú. Itt terül el a Mura-köz, a Szlavóniai-síkság és a Dráva-köz. A térség két folyója a Dráva és a Mura. A terület többnyire sík és dombos vidék. A Dráva menti síkságon a jól megművelt földek, valamint az erdős részek váltják egymást. Árterületét 1-3 méter magasságú gátak és töltések védik, amelyek közlekedés céljából is használhatók. Ez a határszakasz védelmi aspektusból megfelelőnek mondható, hiszen a két folyója, a Dráva és a Mura közel 190 km hosszan biztosít természetes, jónak értékelhető védővonalat.

Szlovák határszakasz

Szlovákia és Magyarország közös határszakasza 680,9 km hosszúságú. Kettő meghatározó folyója van, a Duna és az Ipoly. Itt terül el a Szlovák-alföld, a Szlovák érc-hegység, az Északi-középhegység, továbbá a Zempléni-hegység. A Duna ezen a területen 142 km-en át a határfolyó szerepét tölti be. Ezen államhatár területét ligetes erdők borítják, amelyek kiváló búvóhelyként is szolgálnak. Az országhatáron elhelyezkedő másik folyó az Ipoly, amely a Duna egyetlen bal oldali mellékfolyója Magyarországon. Az államhatár magyarországi oldalán, szemben a Szlovák-érc-hegységgel az Északi-középhegység húzódik, amelynek magassága 600-1000 méter közé tehető. Erdős területű, amelyet az észak-déli irányba húzódó völgyek jellemeznek. Ezen határszakasz védelmi szempontból kedvezőnek bizonyul, hiszen nagy része természetes védővonalként funkcionál. Ez a védővonal két részre osztható. Az egyik a nyugati szakasz, amelyet 142 km hosszan a Duna képezi. Ezen folyó, a méretéből adódóan nem könnyen leküzdhető akadállynak mondható. Másik része a keleti szakasz, ahol a 110 km hosszan elterülő Ipoly folyó és az Északi-középhegység északi fekvésű lejtőire támaszkodó védelem, nagymértékben meg tudja akadályozni az országba bejutott ellenségnek a fővárosba, illetve a hazánk belsejébe történő eljutását. Az Északi-középhegység és annak előtere, illetve a belső kisebb medencék, patak-völgyek remek lehetőséget biztosítanak a vadászharc eredményes alkalmazásához.

Szlovén határszakasz

Országunk és Szlovénia között a 101,9 km hosszan húzódó határszakasz főként szárazföldi jellegű, ez alól kivétel a Kerka folyó 3 kilométeres szakasza. A határ mindkét oldalán meredek dombok láthatók. Ezen vidéket kiterjedt erdőségek jellemzik, amelyek a terület áttekinthetőségét, átjárhatóságát lényegesen nehezítik. A határszakasz védelmi szempontból, akárcsak a magyar-horvát határterület, megfelelőnek, jónak mondhat, amely szintén a Mura és a Dráva folyóknak köszönhető. A 10-30 km mélységű Dráva menti síkság természeti adottságai optimális lehetőséget teremt a területvédelmi erők hatékony alkalmazására.

4. Határvédelem és térbeliség

4.1. A migrációföldrajz meghatározása

„A migrációföldrajz a földrajztudomány alkalmazott, speciális, a határőrizet szerves részét képező eleme, amely vizsgálja, hogy az adott földrajzi hely (terület, ország vagy országcsoport) természetföldrajzi, gazdasági és társadalmi, valamint határőrizeti tényezőit és azt a hatásmechanizmust, ahogyan ezek befolyásolják az emberek bizonyos csoportjának migrációs tevékenységét.”¹⁹

A migrációföldrajz vonatkozásában, Ritecz György a természetföldrajzi, a társadalmi-gazdasági, valamint a határrendészeti területeken, az alábbiakat javasolja vizsgálni:

a) „Természetföldrajzi:

- az adott ország (határszakasz) általános, az illegális migrációra hatással levő természetföldrajzi jellemzői (földrajzi elhelyezkedés, terep jellege, domborzat, vízrajz, időjárás);
- az adott ország határszakaszai, a Magyar Köztársasággal közös határszakasz hossza;
- a közös határszakasz leírása, mozgást (illegális migrációt) akadályozó tényezők nagysága, mértéke;
- az adott határszaktól számított – a kialakult migrációs irányokra tekintettel – országon való keresztüljutás (minimális) időszükséglete;
- a fő közlekedési útvonalak, lehetőségek;

¹⁹ Ritecz György – Sallai János (2003)

- a határtérségben (mindkét oldalon) elhelyezkedő illegális migrációt befolyásoló objektumok (jelentősebb határátkelőhelyek, közlekedési csomópontok stb.).

b) Társadalmi, gazdasági:

- az ország társadalmi berendezkedése, stabilitása, a lakosság széles körének illetve egyes csoportok biztonsági szükségleteinek kielégítési mértéke, tendenciája;
- az ország deklarált és „valós” céljai az illegális migráció tekintetében;
- a társadalmi mobilitás mértéke, irányultsága, trendje;
- a korrupció mértéke, jellege, érintett csoportok;
- a demográfiai viszonyok, tendenciák (életkor megoszlás, népsűrűség, népesség növekedési ütem);
- a vízumpolitika harmonizációja, illegális migráció szempontjából származási országok érintettsége;
- az illegális migráció (tiltott határátlépés büntetési tétele) társadalomra való veszélyességének megítélése;
- a közigazgatás, igazságszolgáltatás illegális migrációt befolyásoló jellemzői (idegenrendészeti eljárások, menekült-, menedékes kezelés, eljárási határidők, intézkedések hatékonysága), tényezői;
- a biztonságot veszélyeztető egyéb tényezők (pl. kisebbségek), társadalmi feszültségek;
- az egy főre jutó GDP nagysága, trendje, a folyó fizetési mérleg hiánya;
- az infláció nagysága, trendje, a gazdasági szabadság mértéke;
- a munkanélküliség mértéke, trendje (a határmenti régióban külön elemezve);
- az adott határmenti társadalmi, gazdasági kapcsolatok, viszonyok;
- egyéb (pl. emocionális) tényezők.

c) Határrendészeti:

- az adott határszakaszra érvényes nemzetközi jogszabályok, szerződések;
- az adott ország illetve határszakasz főbb migrációs útvonalak által való érintettsége;
- az adott határszakaszon feladatot ellátó határőrizeti erők:
 - működési elve és rendszere,
 - szervezeti egységek száma,
 - létszáma,
 - alkalmazott főbb erői, eszközei,

- km-arányos erő- és eszköz megoszlás,
- határőrizeti rendszere,
- tevékenységük jellemzői, kiképzettsége, hatékonysága;
- a határforgalom alakulása, jellemzői, tendenciája;
- a túloldali határőrizeti erők tevékenységének főbb jellemzői;
- az adott határszakasz két oldalán tevékenykedő határőrizeti, illetve migrációkezelésben részt vevő szervek közötti együttműködés;
- az adott határszakasz államhatárral összefüggő jogsértések szerkezete, trendje, elkövetési módszerek, az ellenük való hatékony fellépés lehetséges módozatai, eljárásai, eszközei;
- a határterületen elkövetett, nem az államhatárral összefüggő jogsértések mértéke, trendje, eredményes megakadályozásuk, felfedésük lehetséges módszerei.”²⁰

4.2. A bűnözésföldrajz és a határvédelem kapcsolata

Mint ahogyan a fentiek során már említettem, hazánk tranzitországgként funkcionál az évek óta tartó illegális migrációban részt vevő harmadik országbeli állampolgárok számára. A Magyarország területére történő jogellenes belépést legnagyobb arányban a déli határmenti területeken kísérelik meg az irreguláris bevándorlók. Ez a térség a román-magyar, a szerb-magyar és a horvát-magyar határszakaszokat foglalja magába. Hazánk déli határvonala sík vidék, katonaföldrajzi aspektusból nehezen védhető terület. A déli határ egyes részein kisebb erdők találhatók, amelyek szintén az illegális bevándorlóknak kedveznek, hiszen sötétedést követően, az esti, az éjjeli, illetve a hajnali órákban, rossz látási viszonyok között, könnyedén és gyorsan eljuthatnak a sík terepen az erdőkbe, ahol a fák közt megbújva, minimális az esély arra, hogy a rendőrök és katonák észleljék őket. Ez a természet adta „előny” viszont többnyire a késő tavaszi hónapoktól a kora őszi időszakig számottevő, hiszen ekkor a fák lombozata sűrű, viszont a téli időszakban a levelek lehullanak, ezáltal a fás területek sem nyújtanak már olyan nagymértékű búvóhelyet az illegális migránsok számára, így nehezebbé válik az elrejtőzésük a magyar hatóságok tagjai előtt.

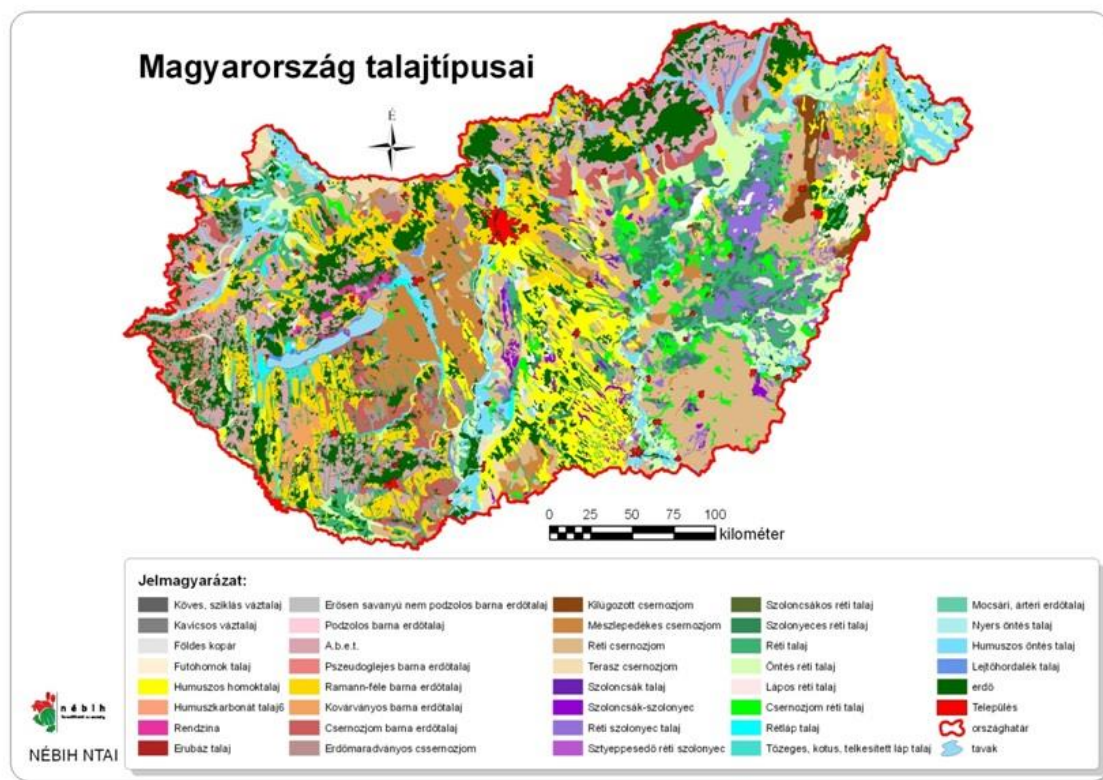
²⁰ Ritecz György (2002): 66-69.

Figyelemmel arra, hogy a déli határszakasz védelme a természeti adottságokból fakadóan, katonaföldrajzi szempontból gyengének ítéendő, ezért szükségessé vált az országunk déli térségének megóvása érdekében mesterséges eszközöket, módszereket alkalmazni, ezáltal országunk védelmét megerősíteni. A Magyarország Kormánya, 2015-ben hozott döntése alapján, 175 km hosszan, 3 méteres magasságig, kétsoros kerítésrendszert építettek, amelyre 2017. évtől kezdődően mozgásérzékelőket és kamerákat szereltek fel, ezáltal is segítve és támogatva a határvédelmi feladatokat ellátók munkáját. Ezen fajta „megerősítő erőre” azért is van kiemelten szükség, mivel a fent felsorolt határszakaszok a nyugat-balkáni migrációs útvonalnak a részét képezik.

A továbbiakban szeretném ismertetni Magyarország déli határterületének talaj- és növényzet típusait.

A vizsgált terület igen változatos talajtípusokkal rendelkezik. A magyar-román határszakasz területén főként réti csernozjom, a magyar-szerb határnál pedig leginkább humuszos homoktalaj a jellemző. A magyar-horvát határszakasz vonatkozásában elmondható, hogy igen változatos talajfajtákból álló terület, azonban főként a különböző típusú réti-, illetve erdőtalajok képezik. Magyarország talajtípusait a 3. ábra illusztrálja.

3. ábra: Magyarország talajtípusai

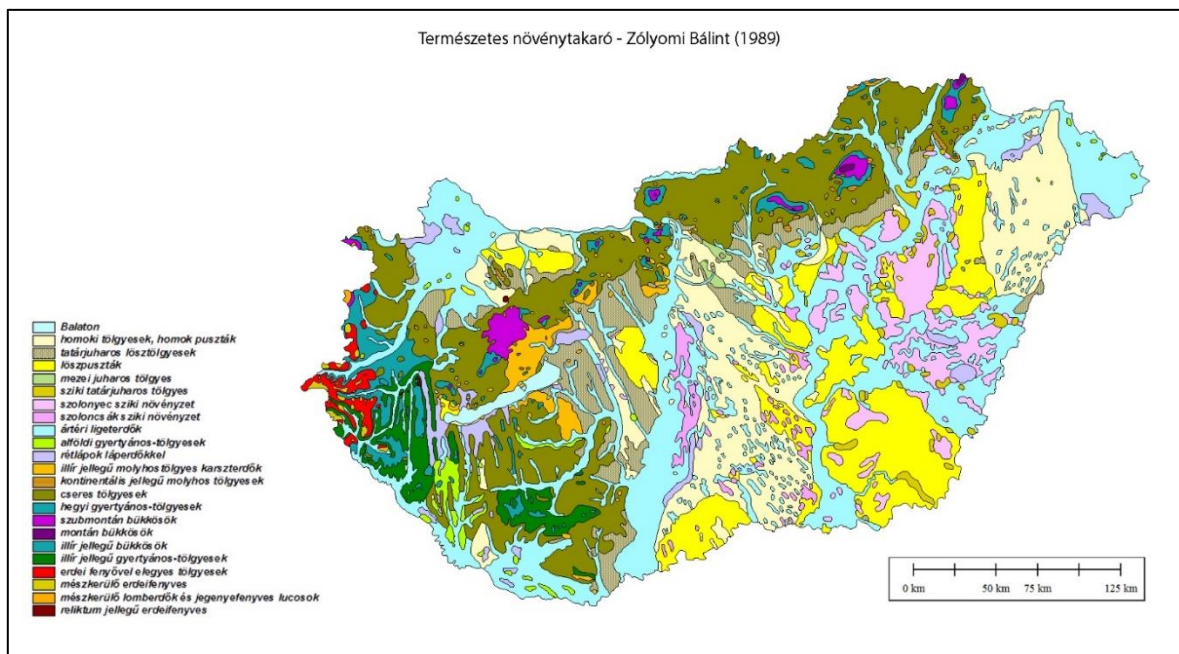

Forrás: <https://portal.nebih.gov.hu>

A talajtípus ismerete azért lehet fontos a kutatás során, mivel ez meghatározza a természetes vagy a másodlagos növényzetet. A növényzet pedig jelentősen befolyásolhatja a rejtőzködés feltételeit. A természetes növénytakaró az Alföld nagy részén már nem található meg, mivel az antropogén tevékenység következtében haszonnövényeket ültettek a helyükre, ennek ellenére néhol még található olyan ligetes mezőségek, amelyek megfelelő búvóhelyül szolgálhatnak az illegális migránsok részére. Másrészt pedig megemlíthetjük azt is, hogy a különböző talajtípusok az eltérő meteorológiai viszonyok között eltérő módon viselkednek. Nem egyforma az adszorpciós képességük, amely nyilvánvalóan befolyásolja a menetsebességet és a földminta alapján akár a határátlépés helyét is be lehet azonosítani. A talajtípusok ismeretében vizsgáljuk meg, hogy milyen növénytakaró borítja az érintett területet.

Prof. Dr. Zólyomi Bálint akadémikus, 1989-ben elkészítette Magyarország potenciális vegetációtérképét, amelyen országunk természetes növénytakaróit ábrázolta. Ezen térképen (4. ábra) jól látható, hogy hazánk déli határszakasza mentén, illetve közelében többnyire ártéri ligeterdők és löszpuszták váltakoznak, amelyeket néhol sziki növényzet tarkít. Az ártéri ligeterdők kedvező tényezőt jelentenek a jogellenes bevándorlók számára az elrejtőzési lehetőségeik szempontjából.

4. ábra: Magyarország természetes növénytakarója

Forrás: <https://www.novenyzetiterkep.hu>

A természetföldrajzi tényezők mellett egy terület társadalmi viszonyait is fel kell térképezni. A határszakasz közvetlen közelében relatíve kevés település található, azonban a sajátos magyar településtípusnak, a tanyáknak köszönhetően vannak antropogén képződmények az érintett határsáv közelében is. Ez jelen esetben azért lehet fontos, mivel ez búvó- és pihenőhelyül is szolgálhat a migránsok részére. Ezek feltérképezése véleményem szerint a határ mindkét oldalán fontos feladat lenne.

A fentiek alapján jól látható, hogy a természeti és társadalmi tényezők jelentős hatással vannak egy terület bűnözési viszonyaira. Ezáltal még inkább megerősíteni látom Bertrand Russel, Nobel-díjas angol polihisztor gondolatát, miszerint „A bűn földrajzi fogalom” (Sin is geographical). A bűnözés mögött a legtöbb helyen földrajzi tényezőket is felfedezhetünk, amiket a rendészet területén dolgozók és kutatók tudnak felfedni, melyek hozzájárulhatnak a rendészeti stratégiák kidolgozásához és a sikeresebb felderítéshez. Ezzel kapcsolatban pedig a bűnözésföldrajz egy másik klasszikusát, Horst Heroldot hadd idézzem, aki a kriminálgeográfia vonatkozásában azt mondta, hogy azon leíró indikátorokat kell meghatározni, amelyek meghatározzák a bűnözés növekedését és magyarázzák egy adott földrajzi hely vonzó hatását a bűnözésre.²¹

A dolgozatomban én is ezeket a leíró indikátorokat igyekeztem összegyűjteni és megmagyarázni, hogy ezek miért jelentkeznek vonzó tényezőként az illegális migránsok számára.

5. A migráció és az irreguláris migráció

5.1. A migráció komplex meghatározása, jellemzése

A migráció ősidők óta létező társadalmi és földrajzi jelenség, mondhatjuk, hogy egyidős az emberiséggel, hiszen a történelem során megannyi esetet megismertünk, amikor népek, népcsoportok indultak útnak hódítási vágyból, területszerzésből, vagy csak a jobb élet reményében elhagyva hazájukat, és ezáltal egy új hazát keresve maguknak.

Magyarországon az Alaptörvényben foglaltak alapján, minden magyar állampolgárnak joga van a szabad mozgáshoz és tartózkodási helyének szabadon történő megválasztásához.

²¹ Horst Herold (1973) után Mátyás Szabolcs (2020)

Ezen alapjogokat azonban más törvényi rendelkezések korlátozhatnak, amelyek megsértésével bűncselekmény vagy szabálysértés valósítható meg, mint például a bűnügyi felügyelet alatt álló személy, illetve más országokba történő beutazási korlátozások megléte stb.

5.1.1. Fogalma, típusai, kiváltó okai

A migráció fogalma alatt nagymértékű népvándorlást értünk, amely helyzetváltoztatás lehet ideiglenes vagy tartós állapot is. Megkülönböztetünk nemzetközi (extern), valamint belső (intern) népességvándorlást. Az extern migrációban több ország is érintett, egyes államok, mint úgynevezett „kibocsátó”, mások mint úgynevezett „fogadó” szerepet töltenek be.

Az intern migráció során, egy adott országon belül falvakból városokba, vagy más régiókba vándorol el a lakosság egy része, tehát ebben a folyamatban kizárólag egy adott állam érintett. Ebből adódóan, az emberek mozgásirányát tekintve megkülönböztetünk kifelé és befelé irányuló népvándorlást a szerint, hogy az emberek egy adott országot hagynak el, illetve egy másik államba vándorolnak be, ahol átmenetileg vagy akár véglegesen telepednek le.

A népvándorlást számtalan kiváltó ok (letelepedés, munkavállalás, tanulás, kikapcsolódás, a megismerés szükséglete, bekövetkezett katasztrófa elől történő menekülés, vallási vagy politikai tényezők, megélhetési kényszer stb.) motiválhatja. „A migráció tehát olyan térségből indul ki, ahonnan racionális okok mutatkoznak az elvándorlásra, és olyan térségbe hatnak, ahová megéri eljutni.”²²

A migráció a fentiekből adódóan, lehet önkéntes elhatározás eredményeképpen, vagy valamilyen külső tényező szorító hatására bekövetkezett vándorlás. Előbbi esetben önkéntes, utóbbi kapcsán kényszermigrációról beszélhetünk. „A vándorlások csoportosíthatók a kiváltó okok szerint is, bizonyos vándorfolyamatokat az eredeti lakóhely taszítása, másokat egy új terület vonzása tart életben. A kedvezőtlen természeti adottságok, természeti csapások vagy katasztrófák éppúgy rávehetnek bizonyos csoportokat korábbi lakóhelyük ideiglenes vagy végleges elhagyására, mint a kedvezőbb megélhetési, munka- vagy tanulási lehetőségek.”²³

A migráció pozitív és negatív hatásokkal egyaránt rendelkezik. Előnye, hogy a népvándorlással az egyes földrajzi területek népességszáma növelhető, illetve csökkenthető, ezáltal kompenzálni lehet a népsűrűséget, valamint a gazdaság fellendítéséhez is hozzájárulhat.

²² Hautzinger Zoltán – Hegedüs Judit – Klenner Zoltán (2014)

²³ Trócsányi András (é.n.)

Hátránya viszont, hogy számos jogsértés elkövetésének „melegágya”, hiszen nem feledkezhetünk meg a napjainkban is aktuálisan jelen lévő, az illegális bevándorlás következtében elkövetett bűncselekményekről, mint például: emberkereskedelem, embercsempészség, valamint a szabálysértésekről, mint például: tiltott határátlépés.

A fentiekén túl a migrációban részt vevők számát figyelembe véve beszélhetünk egyéni, többes vagy tömeges, a vándorlás időtartamát tekintve pedig időszakos és tartós népvándorlásról is. Az egyéni és csoportos elvándorlás mögött általában egyéni célok, rokoni és baráti kapcsolatok állnak. Többnyire erre akkor kerül sor, ha egy családtag után vágyódik az egyén, vagy a család többi tagja, ezáltal ők szintén a hazájukat elhagyva másik országban telepednek le és folytatják mindennapi életüket.

Ezzel szemben, a tömeges migrációt kiváltó ok háttérében többnyire a háború kitörése és az előli menekülés, politikai vagy gazdasági tényezők, fegyveres konfliktus, illetve természeti és ipari katasztrófa áll. Sokkal inkább a kényszerhelyzet váltja ki a lakosságból a nagyszámú népességvándorlást egy jobb élet reményében, mintsem a szabad akarat, elhatározás, hiszen az elhagyni kényszerült országban olyan krízishelyzet uralkodik, amely nem hagy esélyt a lakosság maradására. Az elvándorlók általában olyan célországot tűznek ki új lakóhelyüknek, amely úgynevezett „pull”, azaz „húzó” tényezőkkel rendelkezik, ilyen például a jól működő gazdaság számos munkalehetőséggel és magas jövedelemmel, a kielégítő életszínvonal megteremtése, a színvonalas iskolai oktatás, emberi jogok tiszteletben tartása, nívós egészségügyi ellátás, valamint a menekültek számára letelepedési engedély megszerzésének lehetősége. Abban az esetben, ha a kitűzött célország mégsem felel meg az elvártaknak, úgy az addigi célország kiinduló országgá válik, hiszen az oda vándorlók tovább folytatják a migrálást, egy másik kiválasztott országba. Ezt a folyamatot nevezzük másodlagos vándorlásnak.

A nemzetközi migrációban a beutazás és tartózkodás jogszerűsége szempontjából megkülönböztetünk legális és illegális vándorlást, amely egy adott országba történő beutazás és tartózkodás jogszerűségét hivatott kifejezni, nem pedig maga a migrációs folyamat megengedését vagy megtiltását.

„Legális a vándorlás, ha azt a ki- és a belépés szerinti ország által is elfogadott, a vándor részére kiállított, időben érvényes utazási engedély(ek) birtokában teszik meg.

Illegális a nemzetközi migráció, ha az államhatárt ilyen engedély(ek) hiányában lépik át, és ez esetben irreleváns, hogy a határátlépést a szárazföldi vagy vízi határátkelőhely elkerülésével, avagy a határátkelőhelyen, de hamis, hamisított vagy más részére kiállított okmányok felhasználásával, avagy járműben megbújva kísérlik meg.

Az illegális migrációhoz rendszerint illegális migrációs (embercsempész) hálózatok, de még helyi, gazdasági, érdekek is párosulhatnak, amelyek mind az engedély nélküli beutazást, mind az engedély nélküli tartózkodást és munkavállalást is segíthetik.”²⁴ Ezen két csoportosítás szerint tehát különbséget tehetünk úgynevezett reguláris (törvényi szabályozásnak eleget tevő, szabálykövető) és irreguláris (nem törvényes, az előírt szabályozást nem betartó) migránsok között, ami azt jelenti, hogy az adott személy, a fogadó állam szabályait betartva, érvényes jogi státusszal, vagy a regulákat figyelmen kívül hagyva, törvényellenesen tartózkodik az adott ország területén.

Az illegális migráció elősegítése érdekében létrehoztak olyan jogellenesen működő, profitorientált szervezeteket, amelyek a törvénytelen határátkelők részére biztosítják a hamis okmányokat, dokumentumokat, valamint akár érdekházasságokat is képesek megszervezni az adott állam polgáraival, vagy letelepedési engedéllyel már rendelkező személyekkel.

5.2. Az irreguláris migráció kriminalizálása

„A migráció kriminalizálása nem ismeretlen módszer a nemzetközi térben. Ehhez a megközelítéshez – amelyet a nemzetközi szakirodalom az utóbbi években krimmigrációként kezdett el definiálni – a bevándorlás kriminológiai vizsgálata mellett olyan kérdések vizsgálata tartozik, hogy a büntetőjog egyáltalán mennyire biztosíthat hatékony megoldást a jogellenes bevándorlás egyes példázatainak visszaszorítására, illetve a büntető szankciórendszer kellőképpen arányosnak tekinthető-e a migráció szabálytalan alakulásával?”²⁵ A krimmigráció tehát a kriminológia részterülete, amely az ismertté vált bűnelkövetés következményének, a büntetésnek, és a migrációnak a kapcsolatát foglalja magába.

A fentiek alapján, kérdésként merült fel, hogy a menekültek valójában bűnelkövetők, vagy csupán az országukban jelenleg is tartó háború, valamint az embercsempészek áldozatai. A magyar jogrendszerben az illegális migrációval kapcsolatban számos jogsértést, azaz bűncselekményeket és szabálysértéseket is elkövethetnek azok a természetes személyek, akik Magyarország határán nem szabályszerűen lépnek át, azaz nem regisztrálják őket menekültként, nem rendelkeznek érvényes úti okmányokkal, tartózkodási vagy letelepedési engedéllyel. Számos szíriai, afgán és egyéb más nemzetiségű állampolgárok évek óta, töretlenül próbálkoznak az európai országok határain illegálisan átkelni.

²⁴ Hautzinger Zoltán – Hegedüs Judit – Klenner Zoltán (2014)

²⁵ Hautzinger Zoltán (2017)

Így van ez jelenleg Magyarország esetében is, hiszen hazánk tranzitországgént funkcionál az Európát érintő migrációban, amely főként illegálisnak, illetve irregulárisnak titulálható.

Az illegális és irreguláris meghatározásokat noha szinonimának vélhetjük, köztük mégis az alábbi differencia tárható fel. Az adott országba illegálisan, azaz törvénytelenül beutazó személy jogszerűtlen tartózkodása átfordulhat jogszerű ott létbe, illetve az adott személy jogszerű tartózkodása is átválthat irreguláris állapotba, ha a tartózkodás jogszabályi feltételei a továbbiakban már nem állnak fenn, azaz megszűnnek. Büntetőjogi téren az irreguláris migráció kriminalizálásáról beszélhetünk, amellyel a jogellenes beutazás, tartózkodás, annak segítése vagy támogatása büntetendő cselekménynek számít.

A fentiek alapján, a tetten érést követően, a magyar hatóságok az alábbi bűncselekmények vagy szabálysértések elkövetése miatt indítanak büntető- vagy szabálysértési eljárást az illegálisan, illetve irregulárisan tartózkodó külföldi állampolgárok ellen:

a) A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben (továbbiakban: Btk.) foglaltak alapján:

- Btk. 353. §-ban foglalt embercsempészés büntett;
- Btk. 342. §-ban foglalt közokirat-hamisítás büntett (az úti okmány, továbbá az országba beutazásra vagy az országból kiutazásra jogosító más okirat tekintetében);
- Btk. 354. §-ban foglalt jogellenes tartózkodás elősegítés vétség;
- Btk. 352/A. §-ban foglalt határzár tiltott átlépése büntett;
- Btk. 352/B. §-ban meghatározott határzár megrongálása büntett.

b) A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényben (továbbiakban: Szabs. tv.) foglaltak alapján:

- Szabs. tv. 204. §-ban foglalt tiltott határátlépés (illetve annak kísérlete), útiokmánnyal kapcsolatos szabálysértés;
- Szabs. tv. 205. §-ban meghatározott határrendészeti szabálysértés;
- Szabs. tv. 208. §-ban foglalt külföldiek rendészetével kapcsolatos szabálysértés;
- Szabs. tv. 168/A. §-ban meghatározott kötelező tartózkodás szabályainak megszegése szabálysértés.

5.2.1. Az embercsempészes mint bűncselekmény a magyar büntetőjogban

A fent felsorolt bűncselekmények és szabálysértések közül részletesebben az embercsempészet büntett elkövetésével kapcsolatos ismereteimet és egyben saját tapasztalataimat fejtem ki.

A Btk. 353. § (1) bekezdése határozza meg az embercsempészes bűncselekmény törvényi tényállását, miszerint „Aki államhatárnak más által a jogszabályi rendelkezések megszegésével történő átlépéséhez segítséget nyújt, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”. Minősítő körülménynek értékelendő, ha az embercsempészes büntettét vagyoni haszonszerzés végett, államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva, az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítmény, illetve eszköz megsemmisítésével vagy megrongálásával, a csempészett személy sanyargatásával, fegyveresen, felfegyverkezve, üzletszerűen vagy bűnszövetségben követik el.

A törvényben meghatározott minősítő körülmények közül a csempészett személy sanyargatására külön kitérek, hiszen ennek meghatározása némi magyarázatot követel.

A magyar joggyakorlatban több szempont, egy időben történő megvalósulásakor állapítható meg a sanyargatás, mint minősítő körülmény, azonban annak kétséget kizáróan történő bizonyítása nem könnyű feladat. A Bács-Kiskun Megyei Főügyészség ezen minősítő körülmény vizsgálatára külön állásfoglalásban rendelkezett, amelyben foglaltak alapján az alábbiak együttes teljesülésekor állapítható meg a csempészett személy sanyargatása. Amennyiben ablaktalan, illetve rosszul vagy egyáltalán nem szellőző gépjárműben, órákon át tartó utaztatással kívánják a csempészett személyt vagy személyeket a kívánt helyre szállítani, beleértve a gépjármű csomagterében minimum 2 fő szállítását is, továbbá ha a gépjármű rakodóterében tartózkodó személyek közül, az egy főre jutó légköbméter nem haladja meg a 0,4 m³ térfogatot, akkor a csempészett személyek sanyargatása megvalósul.

A büntetőeljárások vizsgálata során nyert tapasztalataim alapján, számos esetben a migráns személyek szállítása zárt rakodó terű kisteherautókban, vagy személyautók csomagterében történik, ahol az illegális bevándorlók kénytelenek élelem és víz nélkül, órákon át utazni, amely idő alatt a nem megfelelő szellőztetés, és az egyre fogyó oxigén miatt rosszullétet eredményezhetnek.

A büntetőeljárásokban tanúként kihallgatott csempészett személyek többsége a szállítás nem megfelelő körülményeiről is nyilatkozik, beleértve az akár több órán át tartó, vagy napokig fennálló éhségérzetről, szomjúságról, továbbá a nem elegendő oxigén ellátottságtól kialakuló fejfájásról, rosszulétről. Számos esetben, „megmentőnek” nevezték a magyar rendőröket, akik a gépjármű vezetőjének és utasainak igazoltatása során, „kiszabadították” a csempészett személyeket a kényelmetlen, „szorult” helyzetből.

A Büntető Törvénykönyv szigorúan büntetni rendeli az embercsempészet bűncselekmény elkövetését, ezzel is visszatartó erőként próbálva megakadályozni, megelőzni a további ilyen típusú bűntettek elkövetését. Az, hogy a büntetési tétel felső határa milyen mértékben hat visszatartó erőként az esetleges jövőbeli elkövetőre a bűncselekmény megvalósításával kapcsolatban, valójában nem határozható meg. Országunkban a tettenérés alapján elfogott embercsempészek többsége nem magyar állampolgár. Számos esetben román, szerb, török, ukrán és bolgár állampolgárságú személyek kerülnek elfogásra, őrizetbe vételre, letartóztatásra, majd jogerősen elítélésre Magyarországon.

5.2.2. Az illegális migrációban részt vevő, illetve őket elősegítő személyek szankcionálása

Büntetőjogi szempontból, a migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények, kiváltképpen az embercsempészet deliktum büntetési tételét az elmúlt időszakban jelentősen szigorították. Az alapeset 1 évtől 5 évig terjedő, míg a minősített esetek különböző formái 2 évtől 8 évig, 5 évtől 10 évig, de akár 10 évtől egészen 20 évig terjedő szabadságvesztéssel is büntetendő. Magyarországon az általános bírói gyakorlat alapján, a jogerősen elítélt embercsempészeket főbüntetésként 2 és 5 év között terjedő szabadságvesztésre ítélik, amelyet többnyire börtön fokozatú büntetés-végrehajtási intézményben kényszerülnek letölteni. Ezen esetben, a feltételes szabadlábra bocsátás alkalmazása nem gyakori. Az ítélembíró a főbüntetés mellett mellékbüntetésként közügyektől való eltiltást, több évre, Magyarország területéről történő kiutasítást szab ki, továbbá az elítéltet a büntetőeljárás során keletkezett bűnügyi költség egy részének megfizetésére kötelezi.

Az illegális migrációban részt vevők személyeket a magyar büntetőjog valamivel enyhébben rendeli büntetni, mint magát az embercsempészetet. Aki Magyarországnak az államhatár rendje védelmét biztosító létesítmény által védett területére a létesítményen

keresztül jogosulatlanul belép, az büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, minősített esetben a büntetési tétel legmagasabb foka akár 10 év is lehet.²⁶

A büntetőjogi szankciókon kívül, a társadalomra nézve csekélyebb súlyú, jogellenes cselekmények tekintetében, mint például az illegális migrációhoz köthető szabálysértések, közigazgatási és idegenrendészeti eljárások vonatkozásában indokolt lehet az enyhébb fokú szankcionálás.

5.2.3. Az illegális migráció által felvetődő problémák és azok kezelése

A nemzetközi vándorlásban a legfőbb különbség a legális és az illegális migráció között az egyes országokba történő beutazás, továbbá az ott tartózkodás jogszerűsége, ellenőrzöttsége. Tehát, nem maga a migráció, mint jelenség ítélandó meg legálisnak vagy illegálisnak, hanem a migráló személy, adott országba történő beutazásának és ott tartózkodásának módja, formája. Legális migrációnak tekinthetjük azt, amikor a külföldi állampolgárságú személy, érvényes úti okmányok birtokában, regisztráltan lép be az úticélként kitűzött országba. Érvénytelen, lejárt, hamis, hamisított vagy más részére kiállított okmányok felhasználásával, illetve a nélkül, gyalogosan vagy járműben megbújva, más országba történő beutazást illegális határátlépésnek, valamint az adott országban jogszerűtlenül történő tartózkodásnak tekintjük.

Magyarország több éve tartó illegális migráció elleni küzdelmet folytat határainak védelmére törekedve. Országunk a déli határán történő kerítés felépítésével, valamint a 0-24 órás katonai és rendőri védelemmel kísérli meg megakadályozni az Ázsiából és Afrika egyes országaiból elvándorló személyek Magyarországra történő illegálisan történő bejutását. Szükséges kiemelni, hogy az illegális migráció szorosan összekapcsolódik a nemzetközi szervezett bűnözéssel, hiszen az embercsempészek álló, különböző állampolgárságú személyek, anyagi ellenszolgáltatásért cserébe vállalják, hogy az illegális migránsokat a több országon keresztül eljuttatják valamelyik nyugat-európai célországba. Ennek a kifejezetten jól megszervezett és összehangolt illegális tevékenységnek a megszakításában elengedhetetlen feltétel az Európai Unió tagállamainak összefogása, és együttesen történő fellépése.

Az illegális migráció kezelésének egyik fontos alappillére, hogy a belépési és a tartózkodási szabályok betartását fokozottan ellenőrizték az arra jogosult és egyben kötelezett hatóságok, ezáltal nagyobb eséllyel szűrhetők ki a schengeni térségben illegálisan tartózkodó személyek, akik ezt követően idegenrendészeti eljárás alá vonhatók.

²⁶ 2012. évi C. törvény

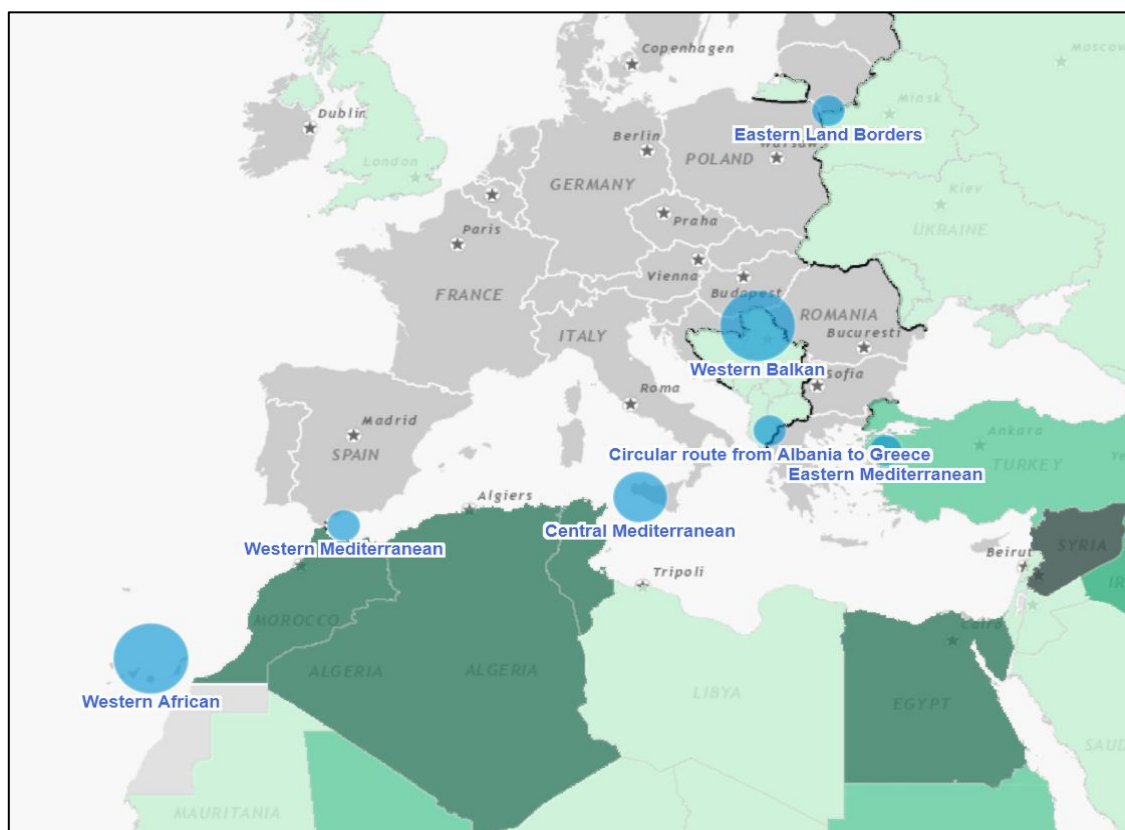
A fokozott ellenőrzésen túl, szintén kiemelkedő szerepet kell tulajdonítani az illegális migrációhoz kapcsolódó bűncselekmények megelőzésére, a látenciában lévő deliktumok felderítésére, nyomozására és az eredményes büntetőeljárás lefolytatására.

Ahhoz, hogy a jogellenes népességvándorlást sikeresen tudja kezelni Magyarország, elengedhetetlen a bűnügyi és a határrendészeti szolgálati ág, valamint a társszervek – ideértve a honvédséget, illetve a Nemzeti Adó-és Vámhivatalt – szoros együttműködése, ezáltal lehetővé téve egymás részére, a megfelelő időben történő információszolgáltatást. A szoros együttműködés eredményeképpen jelentősen növelhető a törvényellenes migráció visszaszorítása, valamint az azt segítő bűnszervezetek felszámolásának esélye.

5.2.4. Migrációs útvonalak szemléltetése, illetve a hozzájuk köthető intézkedések ismertetése

Három fő migrációs útvonalat különböztetünk meg, amelyen keresztül az illegális migránsok Európába vándorolnak. Az első a Keleti vagy más néven „klasszikus Balkáni”, a második a mediterráni, a harmadik pedig a Nyugati útvonalak, amelyeket az 5. ábra illusztrálja.

5. ábra: Térképrészlet a fő migrációs útvonalakról

Forrás: <https://frontex.europa.eu>

A mediterráni útvonalakat az alábbi három altípusba sorolhatjuk: Közép-mediterrán, Kelet-mediterrán, valamint a Nyugat-mediterrán.

A Közép-mediterrán útvonalon (6. ábra) az Észak-Afrika országaiból – ideértve Algériát, Líbiát Eritreát, Tunéziát és Egyiptomot –, a Földközi-tengeren átkelve jutnak Európába a harmadik országbeli állampolgárok. Az Európai Unió Tanácsa tájékoztatása alapján, 2017 óta jelentős mértékben csökkent azon illegális migránsok száma, akik a Közép-mediterrán útvonalon, Líbiából indultak útnak Európába. Ugyanakkor, a 2020-ban Algériát elhagyó migránsok száma nagymértékben megemelkedett.

A 2017. évi Líbiából kiinduló migráció csökkenése az Európai Unió vezetői, 2017 februárjában létrejött megállapodásaiknak az eredménye, hiszen olyan új intézkedések bevezetéséről határoztak, amelyeknek a célja a Közép-mediterrán útvonalon történő jogellenes bevándorlás mértékének csökkentése volt. Ahhoz, hogy ez a projekt sikeresnek bizonyuljon, szoros együttműködést kötöttek Líbiával, hogy közösen összefogva, eredményesen tudjanak fellépni a migránsokat, az államhatárokon átcsempésző elkövetőkkel szemben. Ezt követően, 2017 novemberében az Európai Unió megállapodást írt alá az Afrikai Unióval és az ENSZ-szel annak érdekében, hogy közös migrációs munkacsoportot hozzanak létre, amelynek célja, hogy együttes erővel, a kooperációt fokozva vegyék fel a harcot a népességvándorlással járó kihívásokkal szemben Afrikában, azon belül is legfőképpen Líbiában.

A fentieket követően, 2018. június hónapban az Európai Unió vezetői további intézkedési javaslatokat terjesztettek elő annak érdekében, hogy a Közép-mediterrán útvonalon érkező illegális migránsok számát le tudják redukálni. Többek között megállapodást kötöttek arra vonatkozóan, hogy az erőfeszítéseiket növelni szükséges annak érdekében, hogy az embercsempészés bűncselekmény elkövetőinek megállítása, visszaszorítása hatékonyak bizonyuljon. A konvenció kiterjedt arra is, hogy a jövőben továbbra is elengedhetetlen Olaszország és egyben valamennyi Európai Unió „frontország” segítése. Szorgalmazni kell a migránsok önkéntes visszatérését a származási országaikba, valamint nagymértékű támogatást kell nyújtani a líbiai parti őrség részére. A migráció sikeres visszaszorítása érdekében a megállapodás kiterjedt az úgynevezett származási, illetve tranzit országokkal történő együttműködésre is.²⁷

Az Európai Unió, 2019 júliusában öt új, migrációval kapcsolatos programot hagyott jóvá Észak-Afrikára vonatkozóan, összesen 61,5 millió euró ráfordítással.

²⁷ <https://www.consilium.europa.eu>

Az Unió Szükséghelyzeti Alap Afrikáért elnevezésű eszköz keretében, az Európai Unió által elfogadott új programok célja, hogy megerősítsék az Észak-Afrikában, különösen Líbiában folyamatban lévő azon fellépéseket, amelyek arra irányulnak, hogy megerősítsék a menekültek és a kiszolgáltatott migránsok védelmét és megsegítését.

További cél, hogy amennyire csak lehetséges, javítsák a líbiaiak életkörülményeit és ellenálló képességét, valamint a munkaerő-migrációt és a mobilitást az észak-afrikai országokban. Johannes Hanh szomszédságpolitikai és bővítési biztos 2019 júliusában azt a nyilatkozatot tette, hogy támogatják a kiszolgáltatott migránsok önkéntes visszatérését és visszailleszkedését a származási országaikba, valamint a menekülteket és menedékkérőket Líbiából evakuálják, és segítik az áttelepítésüket.

„Az Európai Unió Sürgősségi Vagyonkezelői Alapja Afrikáért új programjai segítenek a kiszolgáltatott emberek védelmében, a közösségek stabilizálásában, valamint a migránsok, menekültek és helyi lakosok nehézségeinek csökkentésében, a migrációs hullámok által leginkább érintett területeken. Ezekkel az új programokkal továbbra is támogatják az észak-afrikai szomszédokat abban, hogy közösen válaszoljanak a migrációval kapcsolatos kihívásokra oly módon, hogy megőrizték a migránsok és menekültek biztonságát, jogait és méltóságát, az európaiak és szomszédaik közös érdekében.”²⁸

²⁸ <https://ec.europa.eu>

6. ábra: Közép-mediterrán útvonal

Forrás: <https://hirado.hu>

A nyugat-mediterrán útvonalon (7. és 8. ábra) – mely a 2018. évben a legnépszerűbb útvonalnak számított az illegális migránsok számára az Európába való bejutást tekintve – Marokkó, illetve Algérián keresztül haladva, majd a Földközi-tengeren át, Spanyolországba érkeznek a harmadik országbeli állampolgárok. 2019-ben a nyugat-mediterrán útvonalon át a Spanyolországba érkezők száma, a 2018. évhez viszonyítva jelentősen, 47%-kal csökkent. Ez annak volt köszönhető, hogy Marokkó jelentősen megnövelte az erőfeszítéseit az illegális migráció elleni küzdelemben, illetve szorosan együttműködött Spanyolországgal és az Európai Unió országokkal. A bevándorlók számának csökkenésére kihatott a 2019. év első harmadában kitört világjárvány is, amellyel elkezdődött a mai napig is tartó pandémia időszaka.

„Az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (Frontex) közös tengeri műveletek, például az Indalo művelet révén támogatja Spanyolországot az európai kontinensen fekvő külső határainak ellenőrzésében.”²⁹

²⁹ <https://www.consilium.europa.eu>

„Az Európai Unió integrált megközelítést alkalmazott a migrációs politikájában, minden migrációs útvonalon. Ez magában foglalja az emberek életének megmentését és védelmét a tengeren; az illegális migráció kezelése; a csempészek és emberkereskedők üzleti modellje elleni küzdelem, a migránsok és menekültek támogatása az útvonalon; valamint legális utak és gazdasági lehetőségek megteremtése az illegális migráció alternatíváiként. Ez a partnerországokkal és nemzetközi szervezetekkel szoros és kölcsönösen előnyös együttműködésben történik.”³⁰

7. ábra:

Nyugat-mediterrán útvonal

8. ábra:

Nyugat-balkáni útvonal nyugati kitérővel

Forrás: <https://hirado.hu>

A kelet-mediterrán útvonal (9. ábra) Görögországon, Cipruson és Bulgárián át vezet Európába. Ezen keresztül, 2015-ben szintén nagy számban érkeztek a szíriai háború elől menekült emberek Európába.

Az Európai Unió és Törökország között létrejött együttműködésnek köszönhetően, 2016-tól fokozatosan csökkent az ezen az útvonalon történő illegális migránsok száma. Az első princípium alapján a görög szigetekre újonnan érkező irreguláris migránsokat visszaküldik

³⁰ <https://eeas.europa.eu>

Törökországba, amennyiben nem folyamodnak menedékjogért, vagy ha az erre irányuló kérelmüket elutasították.³¹

A második alapelv szerint pedig a görög szigetekről, Törökországba visszaküldött minden egyes szír állampolgár fejében, egy szír állampolgárt áttelepítenek az Európai Unió területére. Ezen rendelkezések célja, hogy helyreálljon a közrend és véget vessenek az emberek szenvedésének. Az irreguláris migránsok visszaküldésének műveleti költségeit pedig az Európai Unió viseli.

Törökország a fenti együttműködésen túl vállalta továbbá azt is, hogy szigorúbb intézkedéseket vezet be abból a célból, hogy sikeresen megelőzze a Törökországból az Európai Unió irányába vezető, új illegális migrációs útvonalak kialakulását a tengeren, illetve a szárazföldön.

A fent bevezetett intézkedéseknek köszönhetően már 2019. évben – a 2015. évi számadatokhoz viszonyítva – 90%-kal csökkent az illegális migránsok száma a Kelet-mediterrán útvonalon, 2020-ban pedig tovább redukálódott. Az együttműködési megállapodás további pozitív eredményeként értékelhető, hogy sokkal kevesebben veszítették életüket a tengeren, és az embercsempészek elleni fellépés is hatékonyabbnak bizonyult. „A Nemzetközi Migrációs Szervezet statisztikai adatai alapján, 2015-ben 806 fő veszítette életét a tengeren, majd 2019-re ez a szám már 71-re csökkent. 2020 februárjában és márciusában a törökországi szárazföldi határszakaszon fokozódott az Európai Unióra nehezedő migrációs nyomás. A helyzetre reagálva, az Európai Unió 700 millió eurót fordított Görögország támogatására. Emellett a Frontex a gyorsreagálású határvédelmi intervenció keretében operatív személyzetet és eszközöket is bevetett, az Európai Unió pedig az összes szükséges felszerelés mozgósítása érdekében aktiválta az uniós polgári védelmi mechanizmust.”³²

³¹ <https://eeas.europa.eu>

³² <https://www.consilium.europa.eu>

9. ábra: Kelet-mediterrán útvonal

Forrás: <https://hirado.hu>

A Nyugati útvonalakhoz sorolandó nyugat-mediterrán útvonalon túl megkülönböztetünk egy másik, úgynevezett nyugat-afrikai útvonalat is. A migránsok túlnyomórészt Marokkón, a Nyugat-Szaharán, Mauritánián, Szenegálon és Gambián haladnak át, majd az Atlanti-óceánon keresztül jutnak el a Kanári-szigetekre. A 2006. évben több, mint 31 000 illegális bevándorló érkezett a Kanári-szigetekre, az úgynevezett „cayucos”-válság³³ során. A következő évek során azonban jelentősen leredukálódott a migránsok száma, éves viszonylatban nem haladta meg az 1.500 főt. 2020-tól azonban ismételten, drasztikus növekedésnek indult az illegálisan érkező bevándorlók száma, amely kb. tízszeres emelkedést jelent. Ennek egyik fő oka a világjárvány kialakulása, amelynek következtében számos afrikai ország intézkedéseket vezetett be, ezáltal meggátolva más migrációs útvonalak mentén történő mozgást.

³³ Nevét a Kanári-szigeteket elérő afrikai migránsok halászbárkáiról kapta. 2006-ban emberek ezrei kockáztatták az életüket a „cayucónak” nevezett facsónakokon, hogy elérjék a spanyol Kanári-szigeteket. A kétségbeesett migránsok és menekültek tízezreinek hirtelen történő beözönlése eluralta a szigetet, és humanitárius válságot idézett elő Spanyolországban és az Európai Unióban.

Másik jelentős magyarázata a nyugat-afrikai útvonalon történő „megugró” illegális népvándorlásnak az, hogy Marokkóban szigorúbb határellenőrzést vezettek be, amely azt eredményezte, hogy a nyugat-mediterrán útvonal helyett az illegális bevándorlók a nyugat-afrikai útvonalat részesítsék immáron előnyben.

A fentiek során ismertetett útvonalakon, Európába közlekedő illegális migránsok közül 2015. óta, a rendelkezésre álló adatok szerint 20.000 főnél is több személy vesztette életét vagy tűnt el a Földközi-tengeren és az Atlanti-óceánon, miközben megkísérelt bejutni Európába. Az jogellenes népvándorlókat segítő embercsempészek is egyre veszélyesebb, kockázatosabb módszereket alkalmaznak a Földközi-tengeren való átjutáshoz, amely során nagyfokú veszélynek teszik ki a menekülteket is. Erre tekintettel, a FRONTEX, vagyis az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség három műveletet folytat a Földközi-tengeren abból a célból, hogy megmentse a migránsokat, illetve fellépjenek az embercsempészek ellen.

Az első ilyen célú művelet a 2018-ban indult úgynevezett „Thémisz”, amely a Földközi-tenger térségében, főként Olaszország számára nyújt határőrizeti támogatást. A következő a 2006 óta működő úgynevezett „Poszeidón” művelet, amelynek célja a Földközi-tenger keleti medencéjében, a görög-török tengeri határ védelme, megóvása. A harmadik pedig az úgynevezett „Indalo” művelet, amely a Földközi-tenger nyugati részén nyújt segítséget a Spanyolország és Marokkó közötti útvonalon.

A fentiekén túl, az Európai Tanács 2020. évben elindította az úgynevezett „Irimi” műveletet, amely az „információgyűjtéssel és repülőgépekkel végzett járőrözéssel nyújt segítséget az embercsempész- és emberkereskedő-hálózatok üzleti modelljének ellehetetlenítéséhez a Földközi-tengeren.”³⁴

6. Magyarország védekezése az illegális migrációval szemben

A nemzetközi vándorlásban a legfőbb különbség a legális és az illegális migráció között az egyes országokba történő beutazás, továbbá az ott tartózkodás jogszerűsége, ellenőrzöttsége. Tehát, nem maga a migráció, mint jelenség ítélandó meg legálisnak vagy illegálisnak, hanem a migráló személy adott országba történő beutazásának és ott tartózkodásának módja, formája.

³⁴ <https://www.consilium.europa.eu>

Mint a dolgozatomban korábban már kifejtettem, legális migrációnak tekinthetjük azt, amikor a külföldi állampolgárságú személy, érvényes úti okmányok birtokában, regisztráltan lép be az úticélként kitűzött országba. Érvénytelen, lejárt, hamis, hamisított vagy más részére kiállított okmányok felhasználásával, illetve anélkül, gyalogosan vagy járműben megbújva, más országba történő beutazást illegális határátlépésnek, valamint az adott országban jogszerűtlenül történő tartózkodásnak tekintjük.

Magyarország már több éve tartó küzdelmet folytat a jogellenes népvándorlás ellen, arra törekedve, hogy sikeresen meg tudja védeni a határait. Ennek céljából, a déli határon dupla drótkerítést építettek fel, amelyet szüntelenül, 24 órás rendőri és katonai védelemmel látnak el annak érdekében, hogy minél nagyobb eredményességgel kíséreljék meg meggátolni a migrációt kibocsátó, harmadik országbeli állampolgárok Magyarországra, jogellenesen történő bejutását. Itt szükséges megemlíteni, hogy az illegális migráció szoros kapcsolatban áll a nemzetközi szervezett bűnözéssel, hiszen megannyi embercsempész áll a migránsok rendelkezésére, akik vállalják, hogy több országon keresztül, előre szervezett módon eljuttatják, elszállítják őket valamelyik célállomásként kiválasztott nyugat-európai országba. Ahhoz, hogy produktívan képesek legyünk fellépni az illegális migráció és az embercsempészés bűncselekmény ellen, álláspontom szerint nélkülözhetetlen az európai országok összefogása és együttes küzdelme.

Németh József r. alezredes doktori értekezésében a következőket fogalmazta meg az illegális migrációval kapcsolatban: „A tömeges jogellenes bevándorlás kezelésének egyik oldala a belépési és a tartózkodási szabályok betartásának ellenőrzése, azaz a schengeni térségben illegálisan tartózkodók kiszűrése és idegenrendészeti eljárás alá vonása. A másik oldala az illegális migrációhoz kapcsolódó bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása és a sikeres büntetőeljárás lefolytatása. Az illegális migráció kezelése a bűnügyi és a határrendészeti szolgálati ág szoros együttműködését igényli, hiszen egyik sem működhet eredményesen a másik által, időben szolgáltatott információk nélkül. Az illegális migráció, az ezzel foglalkozó bűnszervezetek tevékenységének korlátozásával, felszámolásával csökkenthető eredményesen.”³⁵

Magyarország határvédelmi feladatait főként a rendőrség és a honvédség látja el. A déli határterületeken, a kezdetek során többnyire főként gyalogos, jelenleg viszont már inkább gépkocsizó szolgálatteljesítési formában.

³⁵ Németh József (2010)

Az illegális migráció elleni védekezésbe azonban más társszervek is bevonásra kerültek, mint például a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint az Országos Polgárőr Szövetség (továbbiakban: OPSZ). A 2016. évben meghirdetésre került egy pályázat is, amely alapján hazánkban elindult a határvadász képzés is, ezzel tovább növelve, erősítve a tömeges migráció elleni védelmet.

A Nemzeti Adó-és Vámhivatal (továbbiakban: NAV) munkatársai évek óta folyamatos mélységi ellenőrzési feladatot látnak el az országunk belső térségében, amelynek célja, hogy kiszűrjék azokat a jogellenes bevándorlókat, akiket a határvédőknek nem sikerült elfogni a határátkelésük során. A NAV számos főútvonalon kialakított pihenőhelyeken, valamint hidak közvetlen közelében, szűrőpróbaszerűen vonják ellenőrzés alá a magyar és külföldi honosságú kamionokat, ponyvával ellátott teherautókat, kisbuszokat, taxikat és más személygépjárműveket, harmadik országbeli állampolgárok felkutatása céljából. Számos esetben eredményes volt a munkájuk, hiszen nagyszámú illegális migránst sikerült ilyen módon tetten érniük kamionok vezető ülése mögötti „hálófülkéjében”, rakodóterében megbújva, vagy csak szimplán a kamionok eldugottabb zugaiban magukat meghúzva, vagy azokra felkapaszkodva. A NAV munkatársai rendszeresen tapasztalták továbbá, hogy a személyautók csomagtartójában egyszerre több személy is tartózkodott, valamint a gépjárművek hátsó ülésén több, mint három fő utazott. A kamionok esetében gyakorta előfordult, hogy a sofőrök nem is rendelkeztek tudomással a felkapaszkodó „utasokról”, hiszen ismertté vált a hatóságok előtt a migráns személyek leleményessége, akik anélkül képesek voltak a kamionokon, illetve a plombával el nem látott tehergépjárművekben megbújni, hogy jelenlétüket a sofőr észrevette volna. Ilyen esetben természetesen, az adott gépjármű vezetője nem vonható felelősségre, hiszen nem állapítható meg részére az embercsempészség és más bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése sem. Általános tapasztalat, hogy az illegális bevándorlók az elfogásukat követően többnyire feltárják a nyomozó hatóságok előtt az igazságot, így egyértelműen, kétséget kizárva állapítható meg a sofőrök ártatlansága. Amennyiben viszont egyértelmű a jogellenes cselekmény elkövetése a vezető személy részéről, úgy a NAV munkatársai haladéktalanul értesítik az illetékes rendőri szervet, amelynek dolgozói a helyszínre kiérve megkezdik a szükséges intézkedéseket: helyszíni szemle végrehajtása, az illegális migránsok feltartóztatása, a bűncselekménnyel gyanúsítható személy elfogása, majd a nyomozó hatóság épületébe történő előállítás, ezt követően pedig gyanúsítottként történő kihallgatása és őrizetbe vétele.

Ezzel párhuzamosan intézkednek a tetten ért bevándorló személyek tanúként történő kihallgatására tolmács igénybevételével, majd ezt követően Magyarország területéről történő kitoloncolásukra is.

Az Országos Rendőr-főkapitányság a 2016. évben pályázatot hirdetett a Készenléti Rendőrség Rendészeti Igazgatóság Bevetési Főosztály, valamint a Nyugat-magyarországi Határrendészeti Igazgatóság Bevetési Főosztály Határvadász Mélységi Ellenőrzési Osztály állományába, járőrtárs beosztás betöltésére, amely intézkedéssel növelni kívánta Magyarország határain szolgálatot teljesítő, az illegális határátkelők elleni fellépésben részt vevő, rendőrökből és honvédekből álló hivatásos személyek számát. A tervek alapján 3000 főt kívánt a Magyar Rendőrség bevonni a határvédelembe, amelyből végül körülbelül annak egyharmadát, közel 1000 fő határvadász sikerült a kívánt feladatok ellátására kiképezni. A meghirdetett pályázatban szereplő kritériumoknak megfelelő személyek – 18. életévüket betöltött, érettségivel rendelkező, büntetlen előéletű, az egészségügyi, pszichológiai, valamint a fizikai követelményeknek megfelelő, állandó magyarországi lakcímmel rendelkező magyar állampolgárok –, a sikeres felvételt követően hat hónap időtartamú moduláris képzésben vettek részt, majd a sikeres vizsgát követően ör-járőrtárs részsakképesítést szereztek, amellyel megkezdték munkájukat Magyarország illegális migrációval fertőzött határainak mentén.

A Határvadász Mélységi Ellenőrzési Osztály (továbbiakban: Osztály) állományának feladata azon Magyarországon tartózkodó, nem magyar állampolgárok felkutatása, akik törvénysértő módon lépték át országunk határát, majd sikeresen továbbjutottak hazánk mélységi területeire. Az illegálisan tartózkodó külföldi állampolgárok felkutatása érdekében az Osztály feladatai közé tartozik többek között a nemzetközi vonatok, az autópályák, valamint a szállodák és a magánszállások ellenőrzése Budapesten, és más vidéki városokban is. Az Osztály munkatársai továbbá együttműködnek a kormányhivatalok Munkaügyi és Munkavédelmi Osztályaival, ezáltal lehetővé téve a különböző építkezéseken, „feketén” munkát vállaló, az országban illegálisan tartózkodó emberek felkutatását.

Az Osztály további társszervekkel is fenntart állandó kapcsolatot, többek között a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztály Illegális Migráció Elleni Osztályával, továbbá a helyi rendőrkapitányságok és területi főkapitányságok azon szakembereivel, akik az embercsempészás bűncselekmény végrehajtásában eszközül használt gyanús gépjárműveket követik nyomon a NÚSZ és VÉDA rendszerek segítségével.

Amennyiben az Osztály munkatársai határsértő külföldi állampolgárok elfogására intézkednek, úgy az elfogott személyeket a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság épületébe szállítják, majd ezt követően, valamennyi esetben, haladéktalanul felveszik a kapcsolatot az Országos Idegenrendészeti Főigazgatósággal.

6.1. A Polgárőrség bevonása az illegális migráció elleni védekezésbe

A polgárőrség szintén bevonásra került a határvédelmi feladatok ellátásába, hiszen évek óta szoros együttműködésben állnak a Rendőrséggel, közös járőrszolgálatot látnak el a helyi rendőrkapitányságok járőreivel.

Magyarországon, a jelenleg 65 000 fő polgárőrből több, mint kétezren látnak el feladatot az illegális migráció elleni küzdelemben. A bevonásuk sikeresnek és eredményesnek bizonyult, hiszen Nyitrai Zsolt, a kiemelt társadalmi ügyekért felelős miniszterelnöki megbízott 2022 januárjában tett nyilatkozatában kifejtette, hogy a védelemre bevont polgárőrség már 6000 főnél is több illegális határátlépő elfogásában vett részt, valamint 2600 esetről is több alkalommal szolgáltatott információt a jogellenes bevándorlókról a Rendőrség számára. Az Országos Polgárőr Szövetség honlapján, a www.opsz.hu weboldalon közzétették Bakondi György, a miniszterelnök belbiztonsági főtanácsadója 2022. január 23-ai nyilatkozatát, aki hangsúlyozta, hogy az illegális bevándorlás elleni küzdelemben nagy szükség van a fegyveres erők folyamatos határvédelmi szolgálataira, azonban jelenleg már akkora a nyomás a határmenti települések rendőri szervein a folyamatosan növekvő migránsok száma miatt, hogy azt már nagyon nehezen képesek ellensúlyozni. Erre figyelemmel, az ország több pontjáról, a belső megyékből is vezénylésre kerülnek a rendőrök a hazánk déli határára, valamint a tervek szerint a polgárőrséget még szélesebb körben kívánják bevonni a migrációs küzdelembe.

Dr. Balogh János r. altábornagy, az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője, valamint dr. Túrós András, az OPSZ elnöke által tett nyilatkozatok alapján, a rendőrségi igényeknek megfelelően, 2022. február 12-től Békés, Csongrád-Csanád, Bács-Kiskun és Baranya megyében, a határ menti polgárőr-egyesületek megkértszerezik a szolgálatokat, mivel a statisztikai adatok azt mutatják, hogy az idei évben további növekedés várható az illegális migrációval kapcsolatos intézkedések terén. Országos rendőr-főkapitány úr beszédében ismertette a törvénytelen bevándorlók által, a jogellenes határátlépéshez bevetett eszközöket, módszereket. A korábbi évek során alagútásással próbálkoztak a migránsok átjutni az országunk határán.

A rendőrök viszont rövid időn belül rájöttek erre a módszerre, majd három év alatt összesen 69 alagutat találtak a déli határszakaszon, a kerítésnél. Az alagutak felfedezése az embercsempészeket, valamint a migránsokat eltántorította attól, hogy ilyen módon kíséreljék meg az országba történő bejutást, ezért az ezt követő időszakban már a bevándorlók főként járműveken megbújva próbálkoznak az őrzött határszakaszokon átjutni Magyarországra területére. Ezen az átjutási technikán túl, az elmúlt időszakban egyre gyakoribbá vált az, hogy a jogellenes bevándorlók a déli határ mentén, még Szerbia területén lévő tanyákból különféle alumíniumból, illetve fából készült létrákat tulajdonítanak el, amelyeket a kerítéshez támasztva, azon átmászva, rövid időn belül sikeresen átlépik a határvonalat. Mindeközben egyre gyakoribb, hogy támadó jelleggel lépnek fel a szolgálati feladataikat ellátó rendőrök és katonák ellen. Altábornagy úr tájékoztatása alapján, az elmúlt évben, azaz 2021-ben, 65 esetben támadták meg a rendőröket, vagy az őket szállító járműveket a migránsok. Továbbá, egyre gyakoribbá válnak az ország belső területein is azok az esetek, amikor egy-egy gyanús gépjárművel szembeni rendőri intézkedéskor az embercsempészek részéről történő agresszivitás, valamint ennek súlyosabb esete, a hivatalos személy elleni erőszak megvalósítása.

Az illegális bevándorlók számának folyamatos növekedése, illetve az egyre agresszívabb viselkedésük okán szükségszerűvé vált tehát a polgárőrség bevonása a migrációs helyzet kezelésébe, a Magyar Rendőrség és a Magyar Honvédség állományának támogatására.

Dr. Túrós András elnök úr tájékoztatása alapján, Magyarország Kormánya 371 millió forint forrást biztosított a polgárőrök határvédelmi munkájának költségeire, ezáltal 2022. február 12-től kezdődően, 80-80 polgárőr került bevonásra migrációs feladatokba, a négy déli megyében. Fő tevékenységük a vasútállomások, buszpályaudvarok, benzinkutak, autópihenők, tanyák, hidak, valamint különböző búvóhelyek folyamatos ellenőrzése.³⁶

6.2. Határvédelem és külföldi segítség

Az úgynevezett „V4” tagállamok (a Visegrádi Együttműködésben részt vevő Magyarország, Szlovákia, Csehország és Lengyelország) határrendészeti együttműködése alapján, 2022. február 4-től március 24-ig, összesen negyven cseh rendőrt vezényeltek a magyar-szerb határszakaszra, hogy segítsék, illetve megerősítsék a magyar rendőrök és katonák szolgálatellátását, az illegális migráció elleni védekezésüket.

³⁶ Mátyási György (2022):4-5.

A cseh rendőrök különböző szakterületekről érkeztek, van köztük közlekedési-, idegenrendészeti-, valamint általános járőri feladatokat ellátó kolléga is. A külszolgálatra történő jelentkezésük önkéntes alapú volt. Főként olyan cseh rendőrök jelentkeztek a feladatra, akik már korábban is részt vettek más országok migráció elleni támogatásában, tehát nagyfokú tapasztalattal rendelkeznek e területen is.³⁷

6.3. Technikai eszközök felhasználása a migráció elleni küzdelemben

A Magyarország határain szolgálatot teljesítő rendőrök és katonák különféle technikai eszközök alkalmazásával növelik az illegális határátkelő személyek felderítését, elfogását, az országunkba történő bejutásuk megghiúsulását. Az egyik legkorszerűbb eszköz a drón, amely jelentős mértékben támogatja a határokon szolgálatot teljesítő állomány tevékenységét a határellenőrzésben, továbbá nagy segítséget jelent az embercsempészek, valamint a jogszérűtlenül bevándorlók elleni fellépésben is. A drónok kiváló repülési tulajdonságokkal rendelkeznek. Amennyiben megfelelő minőségű kamerával vannak felszerelve, abban az esetben több, mint 1000 méteres magasságból és különböző szögekből is képesek fényképeket vagy videókat készíteni. Alkalmasak továbbá nagy területek, észrevétlen módon történő megtekintésére, átvizsgálására is. Segítségükkel a hatóságok könnyen észlelhetik a célszemélyeket, amely által lehetővé válik a migránsok „forrányomon” történő felkutatása és elfogása.

További hasznos eszköz a hőkamera és az éjjellátó készülék, amelyek segítségével például a teherautók ponyváján keresztül is érzékelhetők a tehergépjárművekben rejtőzködő személyek, valamint bármely napszakban láthatóvá válnak az illegális határátlépők. Ezen eszközöknek a határon felépített kerítésen történő telepítése, a nap 24 órájában segíti és támogatja az ott szolgálók munkáját. Annak érdekében, hogy a határon felépített kerítésen történő behatolást is meg lehessen akadályozni, a határzárát komplex elektronikai védelemmel, azaz Lézer és HD-minőségű hőkamerákkal egészítették ki, amelyek nappal kiváló minőségű képeket rögzítenek, éjjel pedig infra üzemmódban figyelik a kijelölt szakaszokat. Ezek az új eszközök tehát valós idejű jelzést adnak az illegálisan történt határátlépésről, valamint ezáltal a határvadászok tudomást szereznek a sikerrel járt határsértők számáról, amely elősegíti az azonnali intézkedések megtételét.

³⁷ Fenyvesi Beáta (2022): 4-6.

A határvadászok tevékenységét segítik továbbá azok a nagy teljesítményű reflektorok, amelyeket a kamerák fölé szereltek, ezáltal az éjszaka folyamán is észrevehetővé válnak a határsértő személyek. Emellett egy hangszóró angol, arab, fárszi, urdu és szerb nyelven figyelmezteti az észlelt embereket, hogy a magyar államhatárnál tartózkodnak, illetve, amennyiben a határzárát megrongálják, a határt jogellenesen átlépik vagy azt megkísérlik, abban az esetben bűncselekményt követnek el. A hangszóró tájékoztatást nyújt arra vonatkozóan is, hogy az országba belépni kívánó személyek a menekültkérelmüket a tranzitónában terjeszthetik elő.³⁸

7. Az illegális migrációval kapcsolatos statisztikai adatok

Az államhatárhoz mint földrajzi területhez kapcsolódó bűncselekmények elkövetését jelentősen meghatározza a határforgalom és annak ellenőrzése. Szintén mérvadó a határterületeken a szolgálatot ellátó rendőrök és katonák létszáma, mozgásuk iránya, valamint szolgálati feladatuk, tevékenységük végrehajtása. A jogsértések megvalósulása függ az egy főre jutó határszakasz nagyságától is, amely többnyire meghatározza azt, hogy az adott szakaszon az illegális határátlépést megkísérlő személyeket mennyi időn belül sikerül észlelni, illetve velük szemben intézkedést kezdeményezni.

Dolgozatom elkészítéséhez megvizsgáltam Magyarországon területi rendőri szervekre lebontva, a tettenérés és az eredményes felderítés alapján ismertté vált embercsempészés bűncselekmény elkövetési számának alakulását, a 2010. január 1. és 2021. december 31. közötti időszakra vonatkozólag. A számadatok az ENyüBS adatbázisból származnak, amelyeket az alábbi táblázatban is szerepeltetek (10. ábra).

³⁸ Ferentzi Tünde (2017)

10. ábra: Az embercsempészség deliktumának alakulása 2010-2021. között

Embercsempészség deliktumok statisztikai alakulása 2010-2021. év között	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
BRFK	2	1	0	0	1	40	37	27	19	1	1	6
Baranya MRFK	0	2	0	0	3	1	1	0	2	0	19	34
Bács - Kiskun MRFK	25	33	27	50	43	94	86	21	12	8	41	95
Békés MRFK	4	5	16	4	10	4	6	7	4	5	11	21
Borsod - Abaij - Zemplén MRFK	0	0	0	0	1	0	0	2	2	0	0	1
Csongrád - Csanád MRFK	35	38	61	63	115	172	76	34	34	24	34	60
Fejér MRFK	0	0	0	0	0	22	2	7	1	2	11	41
Győr - Moson - Sopron MRFK	38	24	15	59	65	95	48	12	10	5	41	122
Hajdú - Bihar MRFK	7	4	7	6	2	10	0	1	2	1	7	8
Heves MRFK	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0
Komárom - Esztergom MRFK	0	4	16	6	34	62	10	7	11	2	8	10
Nógrád MRFK	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1
Pest MRFK	0	0	1	3	4	41	19	4	4	0	5	29
Somogy MRFK	0	0	1	1	0	1	2	3	2	1	4	19
Szabolcs - Szatmár - Bereg MRFK	18	6	5	9	15	20	9	8	55	6	30	21
Jász - Nagykun - Szolnok MRFK	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	6
Tolna MRFK	0	0	0	0	2	2	1	1	1	0	0	64
Vas MRFK	1	4	5	13	9	6	5	1	1	1	8	42
Veszprém MRFK	0	0	0	1	0	0	3	0	0	1	5	32
Zala MRFK	4	3	2	19	28	61	13	8	0	1	2	6
NNI	13	28	31	9	27	22	30	34	18	25	22	13
ORFK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RRI	5	1	1	0	1	3	1	1	1	6	7	4
Országos összesen	152	153	188	244	360	657	349	178	184	89	257	635

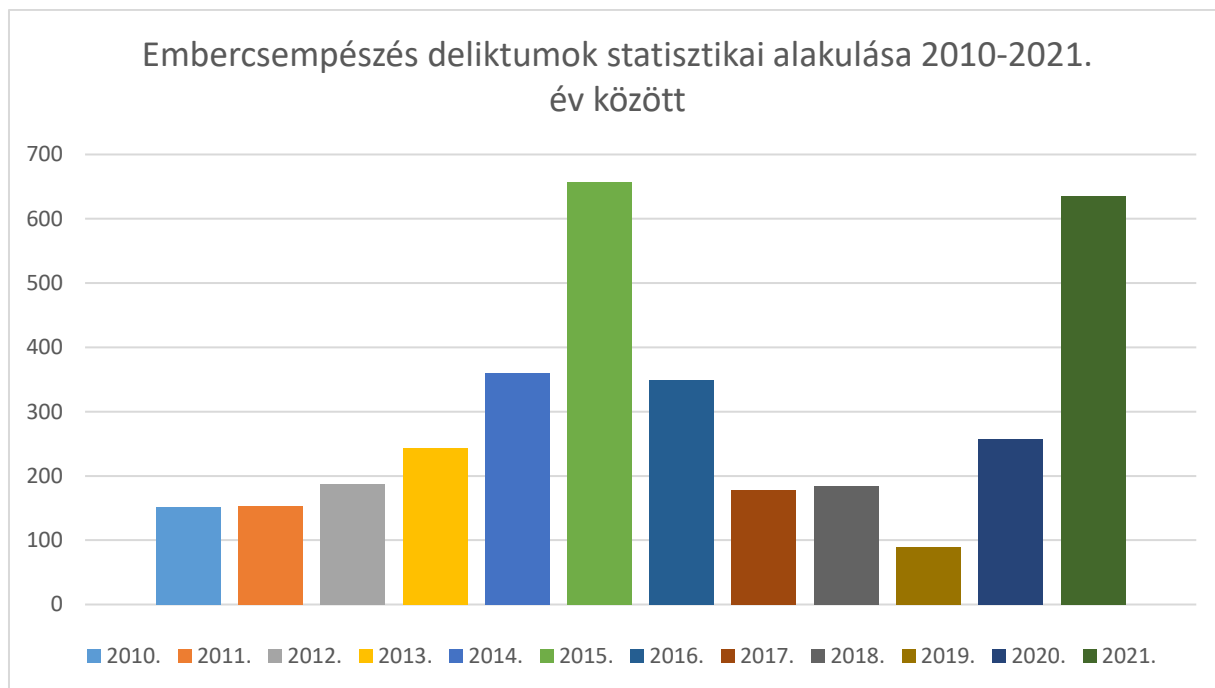
Forrás: ENYÜBS

A táblázatban szereplő számadatok elemzését elvégezve látható, hogy Magyarország határmenti megyéiben, azaz Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Vas és Zala megyében – majd 2021. évben már Tolna megyében is – indítottak számos büntetőeljárást a területi rendőri szervek, embercsempészség bűncselekmény elkövetése miatt. Továbbá, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda szintén kimagasló ügyszámban folytatott büntetőeljárást olyan embercsempészség bűntettek elkövetése miatt, amelyekben felmerültek nemzetközi bűnszervezetek is.

Az alábbi diagramon szemléltetem a 2010. január 1. és 2021. december 31. közötti időszakban, éves lebontásban, Magyarországon, embercsempészség bűntett elkövetése miatt indított büntetőeljárások számának alakulását. A diagram alapján megállapítható, hogy a 2010 és 2015 közötti időintervallumban folyamatosan növekvő tendenciát mutat a vizsgált bűncselekmény elkövetésének száma, majd 2016-ban közel a felére redukálódott az esetszám, egészen 2019-ig további folyamatos csökkenő tendenciát mutatva.

2020-tól kezdve azonban ismételten emelkedésnek indult az embercsempészás büntett esetszáma, amely tekintetében további, jelenleg is tartó emelkedés tapasztalható (11. ábra).

11. ábra: Embercsempészás deliktumok számának statisztikai alakulása 2010-2021. év között

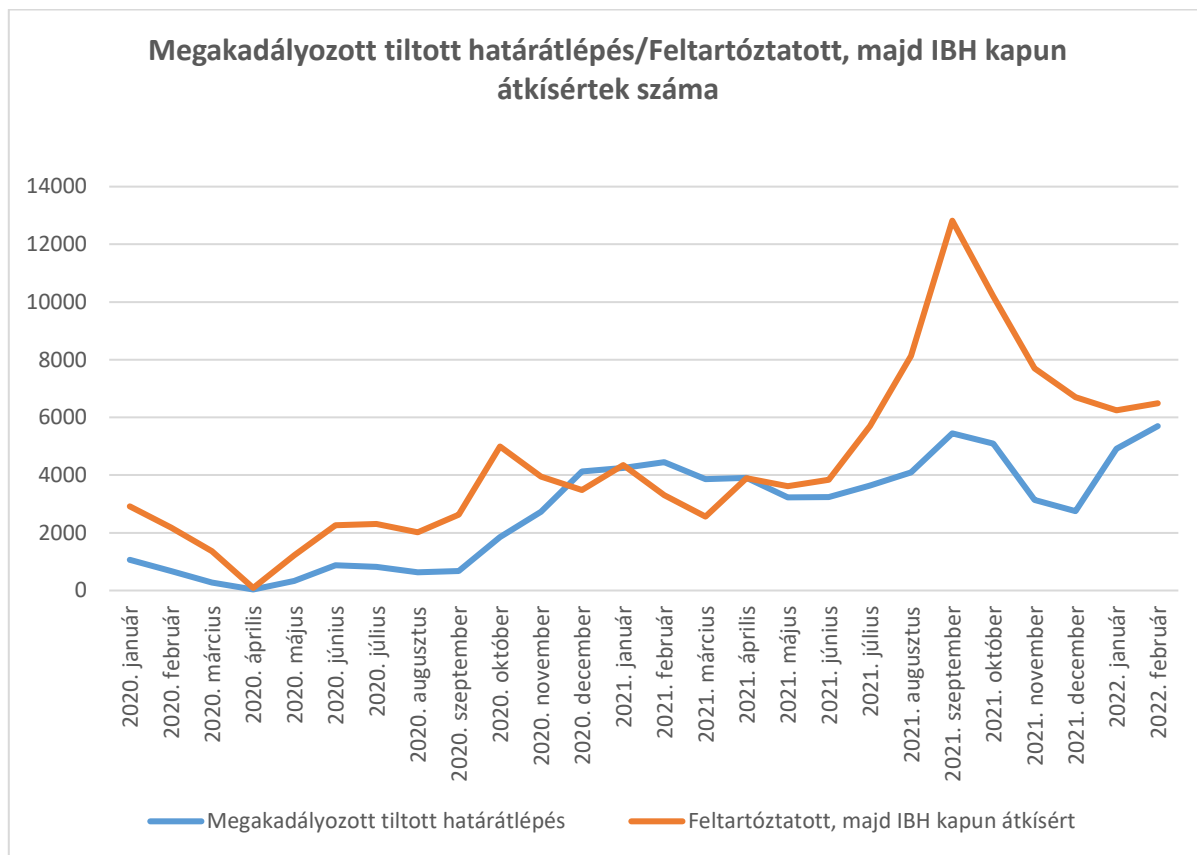

Forrás: ENyÜBS

7.1. Illegális határátkelés alakulása a pandémia idején

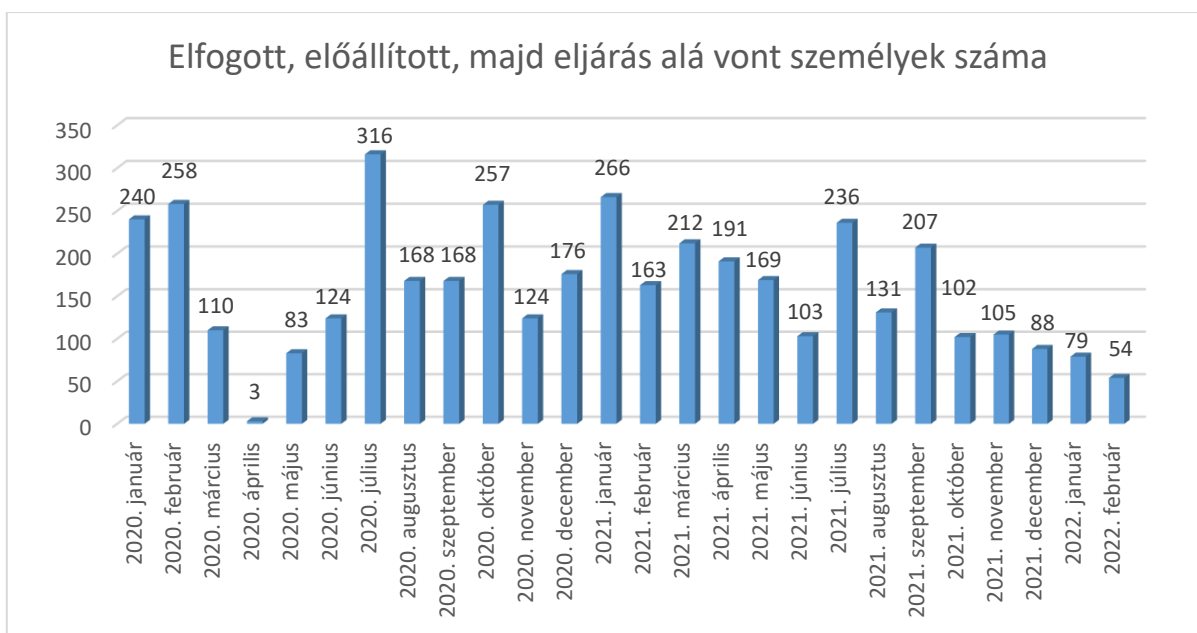
Kutatásom során kiemelten vizsgáltam azt, hogyan alakult az illegális bevándorlás aránya Magyarországon, a világjárvány megjelenésétől kezdően egészen napjainkig. Erre figyelemmel, a vizsgált időszak a 2020. január 1. és 2022. február 28. közötti időintervallum. Vizsgáltam a megakadályozott tiltott határátlépéseket, valamint a feltartóztatott, majd az Ideiglenes Biztonsági Határzár (továbbiakban: IBH) kapun átkísértek, illetve az elfogott, előállított és az eljárás alá vont illegális bevándorlók számának alakulását, melyeket az alábbi diagramokon szemléltetek (12. és 13. ábra).

12. ábra: Megakadályozott tiltott határátlépés/Feltartóztatott, majd IBH kapun átkísértek száma

Az adatok forrása: <https://www.police.hu>

13. ábra: Elfogott, előállított, majd eljárás alá vont személyek száma

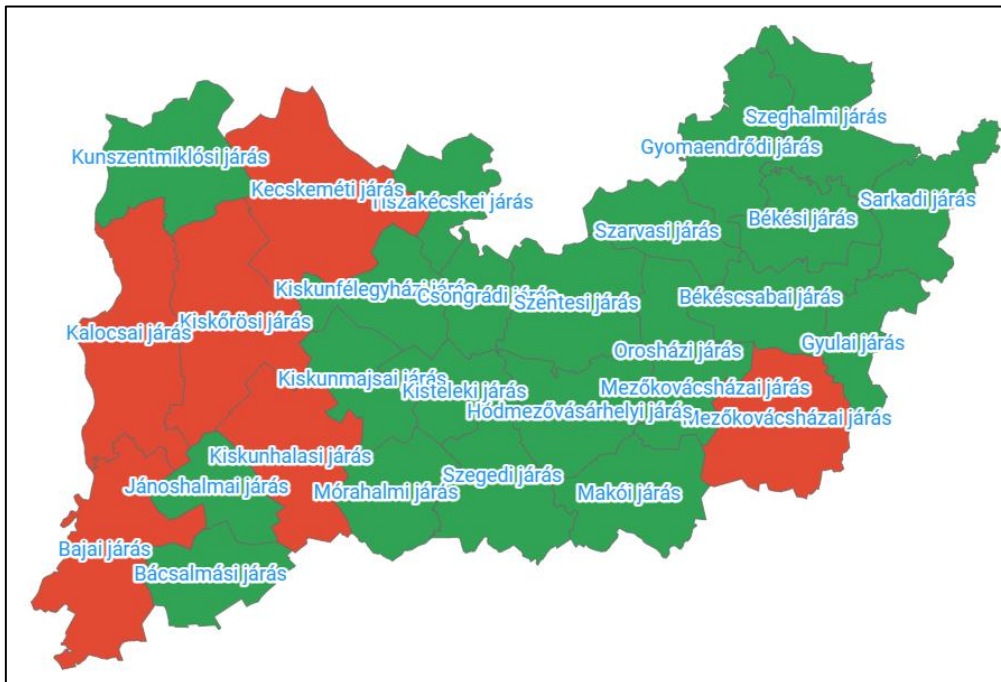

Az adatok forrása: <https://www.police.hu>

Az ábrák alapján kitűnnek a 2020. április hónap adatai. Látható, hogy ezen harminc napos időszakban, minimálisra redukálódott az illegális határsértők száma, mind az elfogásuk, mind a határon történő átjutásuk megakadályozása, illetve feltartóztatásuk tekintetében. Feltételezhető, hogy ennek a nagyfokú csökkenésnek a háttérében a 2020 márciusában, hazánkban is „berobbanó” COVID-19 világjárvány állhatott. A másik kirívó időszak az ábrán a 2021. szeptember hónap, amikor háromszorosára nőtt az illegális határátkelést megkísérlők száma. Az elmúlt két évben egyszer sem volt tapasztalható ilyen nagymértékű migrációs nyomás, ezért az Országos Rendőr-főkapitányság 2021 szeptemberében elrendelte a belső megyei rendőr-főkapitányságok részére, a határmenti megyék rendőr-főkapitányságainak történő segítségnyújtást. Az elkészült intézkedési tervben foglaltak alapján, a nem határmenti megyék, embercsempészség miatt elrendelt büntetőeljárásokat vettek át és vizsgálták le a Bács-Kiskun, valamint Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányságtól. Továbbá, az embercsempészek elfogását követően az azonnali, forrányomos intézkedések végrehajtásának megerősítése céljából, egy hónapos etapokban átvezénylésre kerültek a rendőrök a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányságra. Mindezen intézkedések mellett, folyamatos megerősítő erőként további rendőröket vezényeltek le a Bács-Kiskun megye déli határára, szintén egy hónapos időszakra, a határvédelmi feladatok ellátására, illetve az illegális migráció elleni védekezésben történő közreműködés céljából.

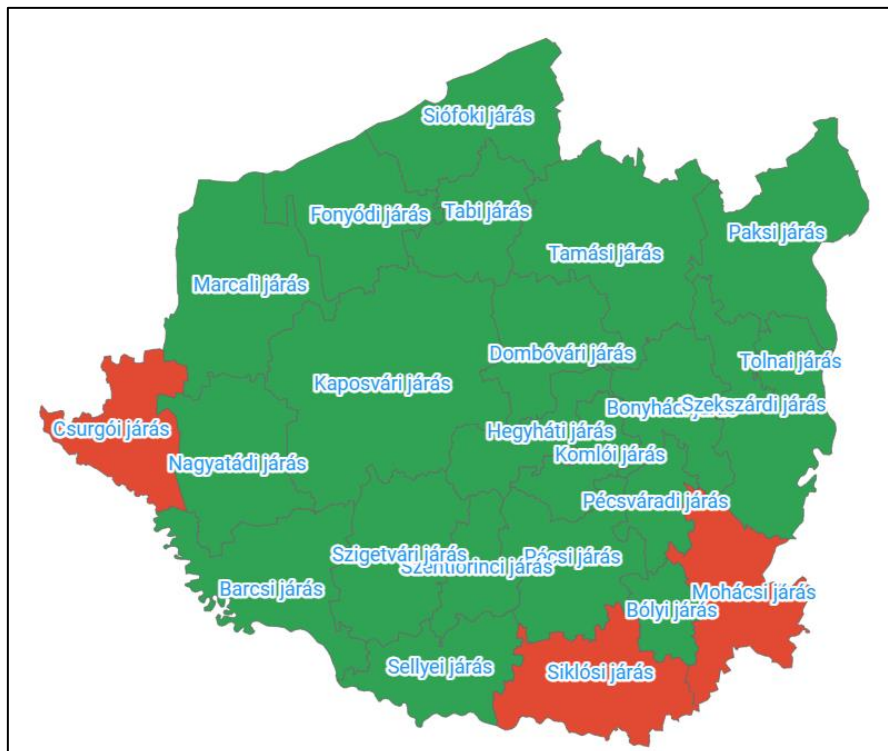
A fentiekén túl, Magyarország két nagy területét, a dél-alföldi, valamint a dél-dunántúli régiókat vizsgáltam meg annak tekintetében, hogy itt mely járások voltak a 2010-2020. év közötti időszakban a legfertőzöttebbek az embercsempészség deliktum vonatkozásában. Ezen kimutatáshoz a Prevenációs Bűnüldözés-Statistikai Adattárat (PRE-STAT) használtam fel. A Dél-Alföld régiójában főként a Mezőkovácsházai, a Kiskunhalasi, a Bajai, a Kalocsai, a Kiskőrösi, valamint a Kecskeméti járások a leginkább érintett terület a vizsgált bűncselekmény tekintetében (14. ábra). A dél-dunántúli régióban leginkább a Mohácsi, a Siklósi, illetve a Curgói járás a leginkább érintett terület az embercsempészség deliktum realizálása szempontjából (15. ábra).

14. ábra: A Dél-alföldi régió járásainak fertőzöttsége az embercsempészás
bűncselekményének tekintetében

Forrás: PRE-STAT

15. ábra: Dél-dunántúli régió járásainak fertőzöttsége az embercsempészás
bűncselekménye tekintetében

Forrás: PRE-STAT

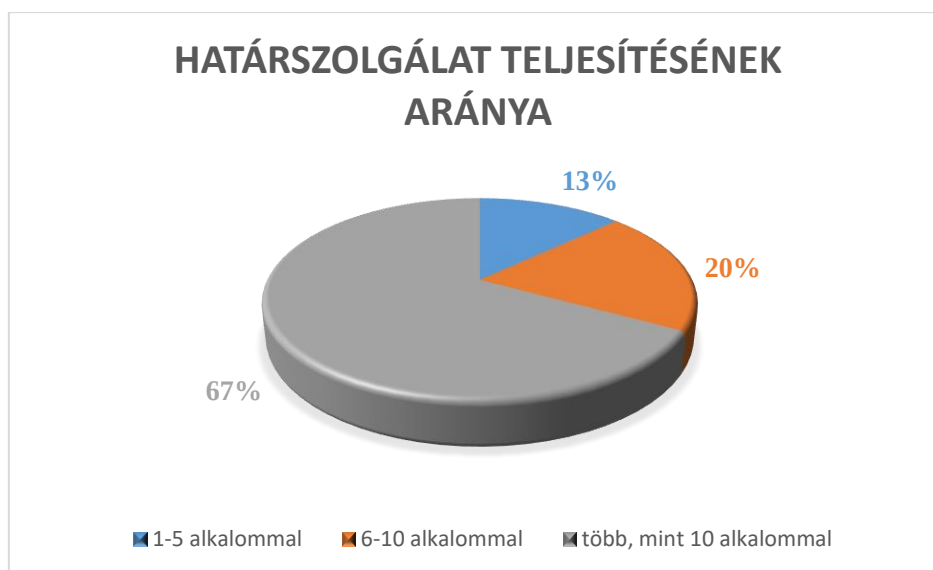
8. A kérdőíves felmérés kiértékelése

A dolgozatom elkészítéséhez kérdőíves felmérést végeztem a Magyar Rendőrség és a Magyar Honvédség azon Jász-Nagykun-Szolnok megyei állományának körében, akik már tapasztalattal rendelkeznek a migráció elleni védekezés okán teljesítendő határvédelmi szolgálatok ellátásában, a bevándorlók illegális úton történő határátkelésének megakadályozásában. A kérdőív kitöltetésének célja annak megállapítása volt, hogy az illegális bevándorlók főként a nap mely szakában, milyen eszközökkel, módszerekkel, valamint többnyire egyénileg vagy csoportosan kísérelnek meg Magyarországra területére belépni, továbbá elfogásuk esetén milyen magatartást tanúsítanak, mennyire működnek együtt a magyar hatóságokkal. A felmérésben 100 személy vett részt, 70 hivatásos rendőr és 30 honvéd. A válaszadásaikban nem volt érzékelhető kiemelkedő eltérés, így a kérdőív kiértékelésekor a két szerv válaszait együttesen értékeltem, illetve ábrázoltam diagramokon.

Az 1. és a 2. számú kérdés arra vonatkozott, hogy a kérdőívet kitöltők mely szervezetenél teljesítenek szolgálatot, illetve hány alkalommal láttak már el határvédelmi feladatokat.

A felmérés kiértékelése során megállapítottam, hogy az abban részt vevők 13%-a 1-5, 20%-a 6-10, 67%-a pedig már több, mint tíz alkalommal teljesített határszolgálatot a jogellenes bevándorlás visszaszorítása érdekében, ezáltal kijelenthető, hogy kiemelkedő tapasztalattal rendelkező hivatásos személyek vettek részt a felmérésben (16. ábra).

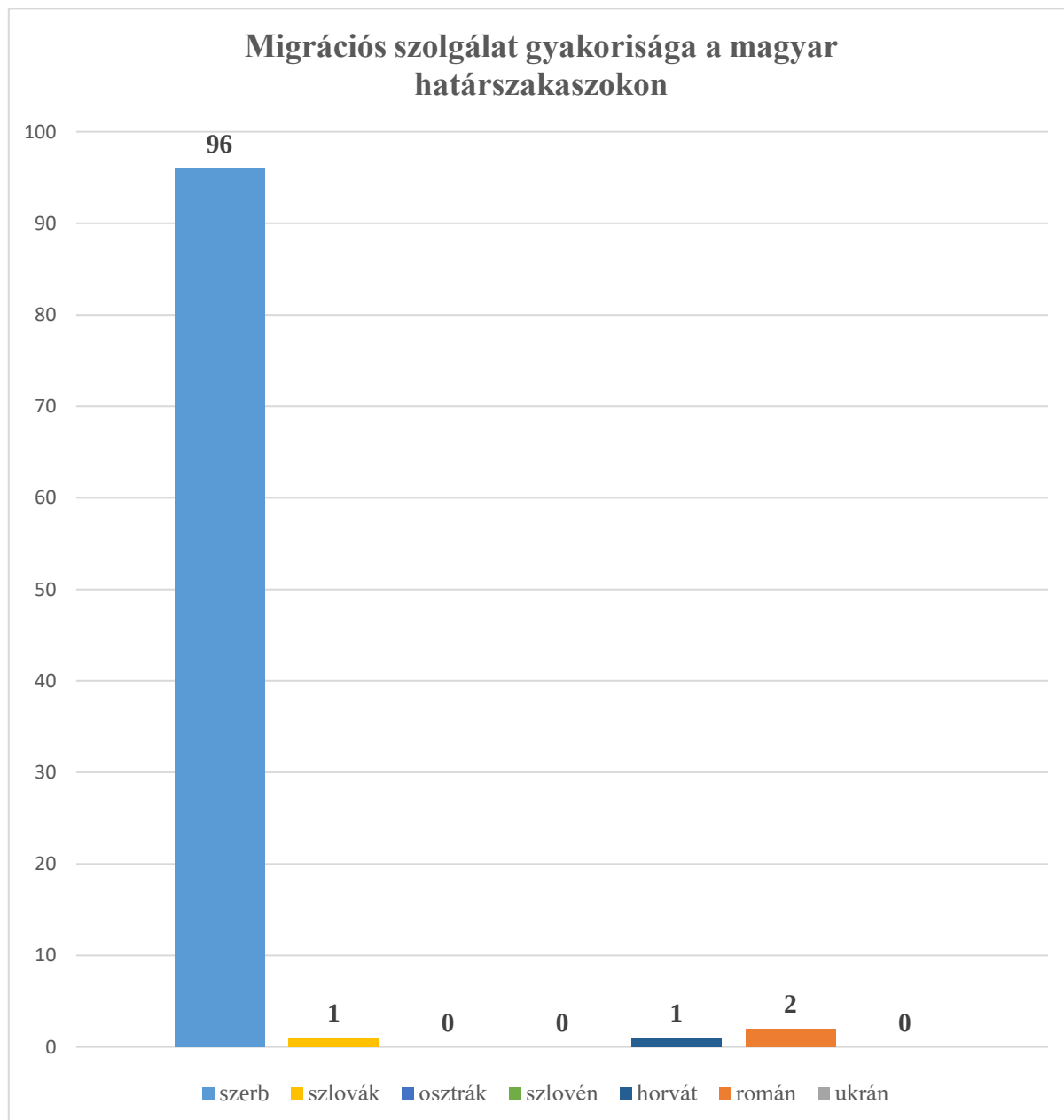
16. ábra: Határszolgálat teljesítésének aránya

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

A 3. kérdésre – miszerint mely határszakaszon tejesítettek szolgálatot – a megkérdezettek többsége, azaz 96%-a főként a tömeges migrációval legjobban érintett térségben, a magyar-szerb, további 2% a magyar-román, valamint 1-1% a magyar-szlovák és a magyar-horvát határszakaszokon láttak el a határvédelemmel kapcsolatos szolgálati feladatokat (17. ábra).

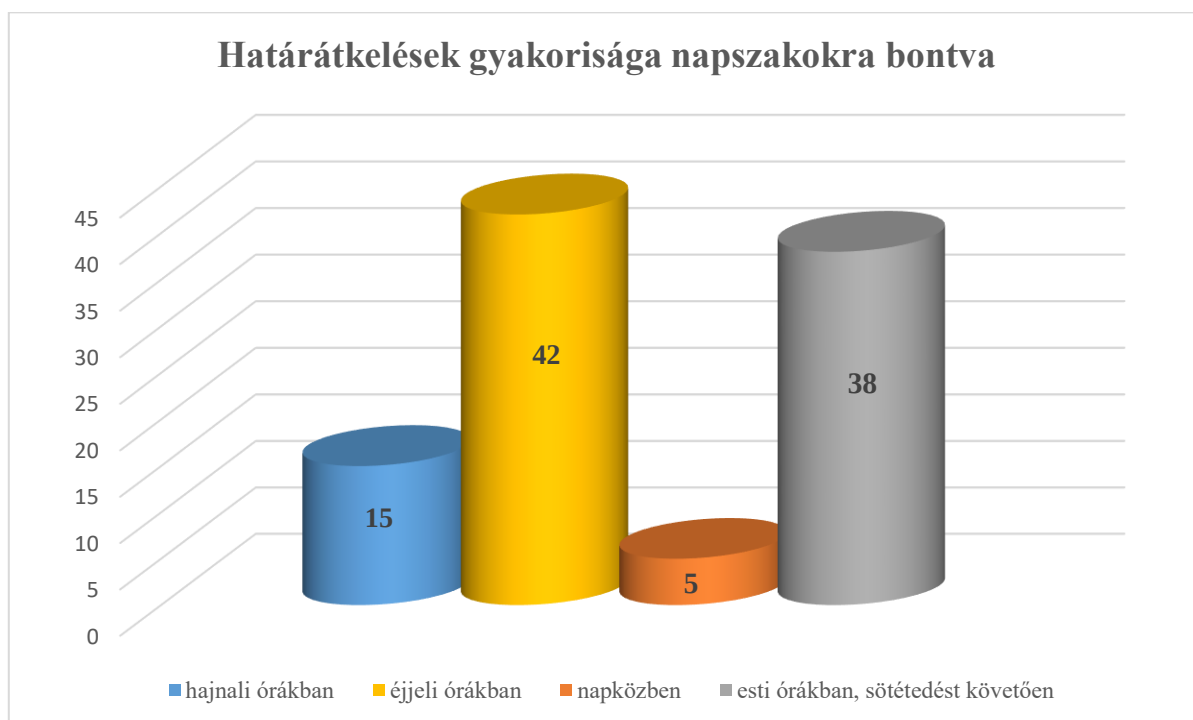
17. ábra: Migrációs szolgálat gyakorisága a magyar határszakaszokon

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

A 4. számú kérdést arra vonatkozóan tettem fel, hogy a kérdőívet kitöltők tapasztalatai alapján, az illegális határátkelők mely napszakban kísérlik meg főként a határon történő átjutás. A felmérés kiértékelése alapján az tapasztalható, hogy az illegális bevándorlók többsége leginkább éjjel, valamint az esti órákban, sötétedést követően kísérlik meg jogellenesen átlépni az országhatárt, és bejutni hazánk területére. Közel fele arányban tapasztalható ez a jelenség a hajnali órákban, és minimálisan napközben, jó látási viszonyok alatt (18. ábra).

18. ábra: Határátkelések gyakorisága napszakokra bontva

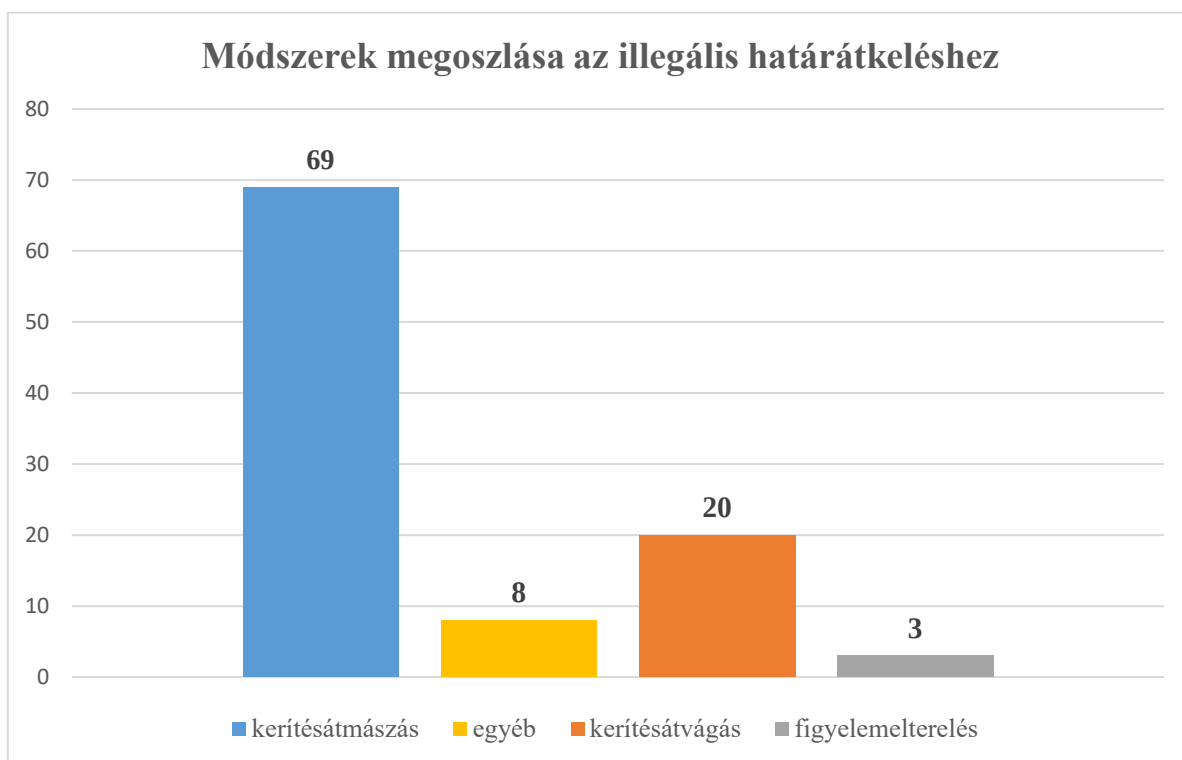

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

A kérdőív 5. számú kérdése arra vonatkozott, hogy a felmérésben részt vevők tapasztalatai alapján, az illegális bevándorlók milyen eszközökkel, módszerekkel próbálnak Magyarország területére átlépni. A megkérdezettek mintegy 69%-a szerint, a harmadik országbeli állampolgárok határátkeléshez választott módszere a kerítésen történő átmászás, amelyhez többségében a határmenti tanyákból tulajdonítanak el különböző alumínium, illetve fából készült létrákat. Ezen értékhez képest már jóval kevesebben, a felmérésben résztvevők 20%-a nyilatkozott úgy, hogy a jogellenes bevándorlók a kerítést átvágva, majd a keletkezett résen átbújva próbálkoznak Magyarországra átjutni, és csupán 3%-uk nyilatkozata alapján hasznosított módszer a szolgálatban lévő magyar katonák és rendőrök figyelmének elterelése.

A megkérdezettek 8%-a nyilatkozott úgy, hogy a szolgálata ellátása során tapasztalt már egyéb határátkelési módszert is a bevándorlók körében, úgy, mint az alagutak kiásását és azokon történő átkelést, illetve vonatok vagonjaiban történő elrejtőzést (19. ábra).

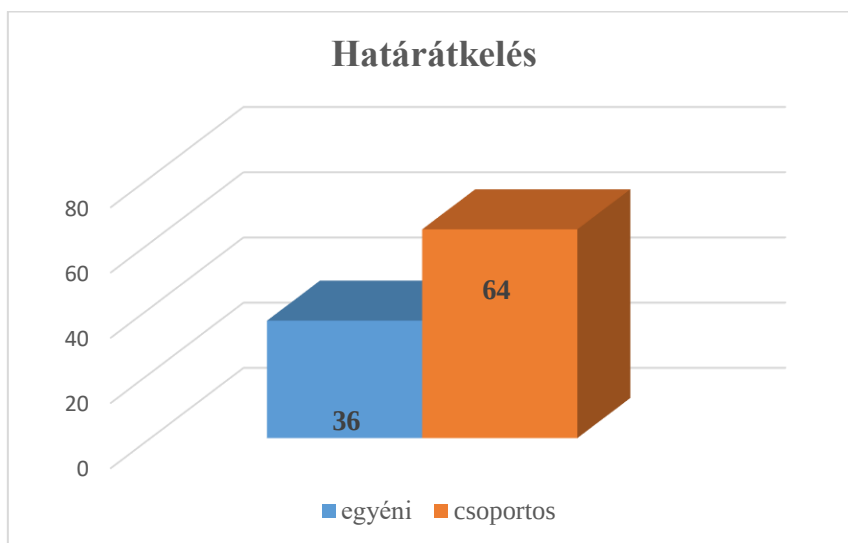
19. ábra: Módszerek megoszlása az illegális határátkeléshez

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

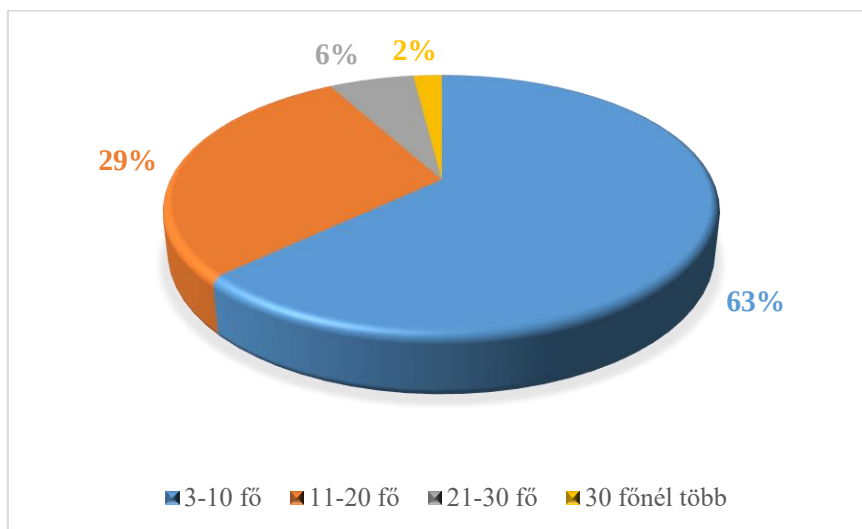
A felmérés 6. és 7. számú kérdése arra irányult, hogy az illegális migráció elleni küzdelem céljából teljesített szolgálatellátás során szerzett tapasztalatok alapján, az illegális határátlépők esetében az egyéni vagy a csoportos átkelés a jellemzőbb, valamint csoportos átkelés során, hány fő alkotja azt. A kitöltők nyilatkozatai alapján megállapítást nyert, hogy a migránsok többsége kisebb, 3-10 fős, illetve közepes nagyságú, 11-20 főből álló csoportokban, és nem egyénileg kísérel meg a jogellenes határátlépést. Ritkábban, de előfordulnak a nagyobb számú, 21-30, vagy akár 30 főnél is több személyből álló csoportos átkelések (20. és 21. ábra).

20. ábra: Határátkelés módja

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

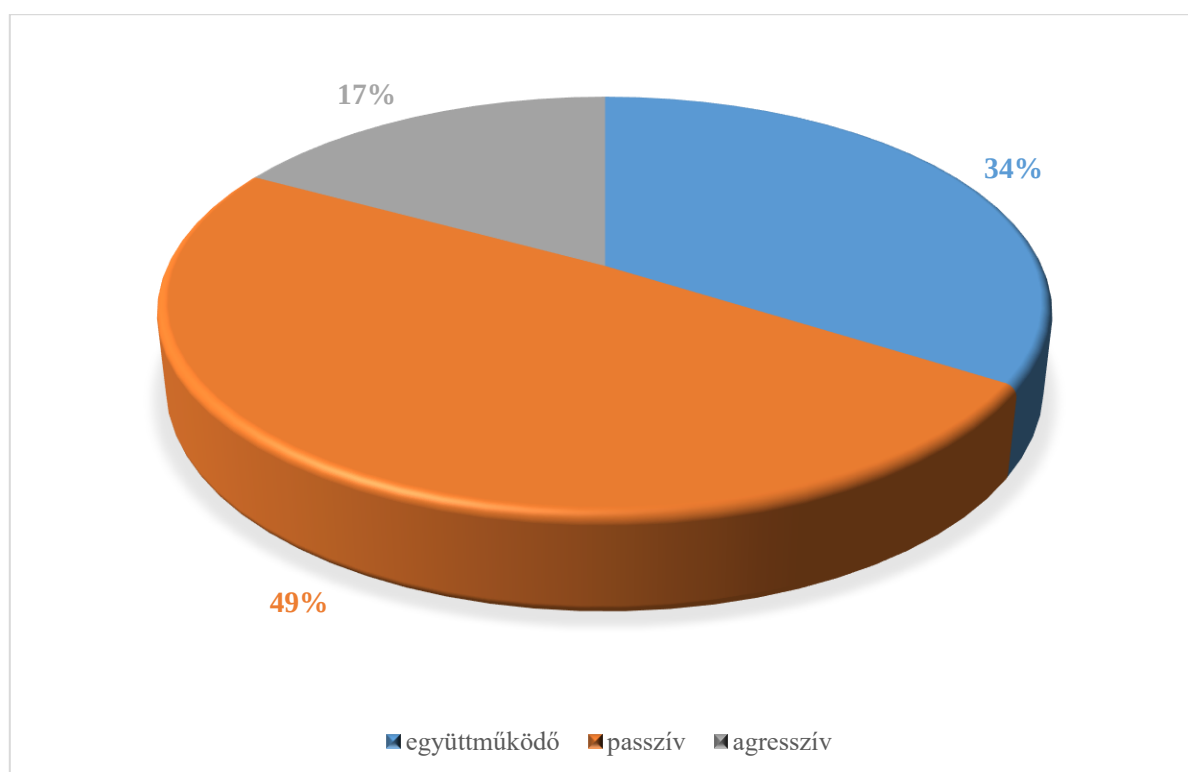
21. ábra: A migráns csoportok nagyság szerinti megoszlásának gyakorisága

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

A felmérésben részt vevők többsége, mintegy 49%-a, a kérdőív 8. és egyben utolsó kérdésére vonatkozóan úgy nyilatkozott, hogy az elfogott illegális bevándorlók, az eljáró hatóságok által végrehajtott intézkedések során passzív, míg 34%-a szerint együttműködő, és csupán 17%-ának álláspontja szerint, agresszív magatartást tanúsítottak. Az eredmények alapján tehát arra lehet következtetni, hogy a határvédelmet erősítő rendőrök és katonák az esetek túlnyomó részében csekély ellenállást tapasztalnak az illegális migránsok részéről. Sajnálatos módon, napjainkban számos olyan híradást tesznek közzé, mely szerint a jogellenes bevándorlók egyre agresszívbabb magatartást tanúsítanak a magyar hatóságok tagjaival szemben. Több olyan videófelvétel is nyilvánosságra került, amelyen a migránsok faágakkal, sárból gyúrt golyókkal, csúzlival kilőtt üveggolyókkal, egyes esetekben pedig már fegyvernek látszó tárggyal is dobálják, bántalmazzák a határvédő rendőröket és katonákat (22. ábra).

22. ábra: A hatósági intézkedés alá vont illegális bevándorlók magatartási jellemzőinek aránya

Forrás: Kérdőíves felmérés alapján saját szerkesztés

9. Összegzés

A kutatói munkám során, valamint a kérdőíves felmérés eredménye alapján megállapítást nyert, hogy a Magyarországon is „berobbanó” világjárvány időszakában radikálisan lecsökkent az illegális migrációáradat, azonban miképp alkalmazkodni kezdtek az emberek a járvány okozta veszélyhelyzethez, úgy a bevándorlók száma is fokozatosan növekedésnek indult. A statisztikai kimutatások alapján kijelenthető, ahogyan a COVID-19 világjárvány is több hullámban jelent meg és okozott nehézségeket az embereknek, úgy az illegális bevándorlás is hullámszerűen változik immáron évek óta. Egyes időszakokban csökken, majd ezt követően ismételten megnövekszik a harmadik országbeli állampolgárok száma, akik megkísérelnek országunk déli határán jogellenesen átkelni, hogy tovább haladhassanak az általuk kitűzött desztináció irányába.

A fentiekben megfogalmazott hipotézisek bizonyítást nyertek. A kérdőíves felmérés alátámasztotta azon feltevésemet, miszerint az illegális migránsok többnyire az esti és a hajnali órákban kísérlik meg az országunkba történő bejutást. Igazolást nyert továbbá az a feltevés is, hogy jellemzően csoportosan történik a jogellenes bejutás hazánk területére.

Tekintettel arra, hogy az illegális migrációt és a hozzá kapcsolódó szervezett bűnözést megszüntetni nem lehetséges, az ellenük történő fellépésnek, a bünszervezetek felderítésének, a büntetőeljárások megindításának, valamint a terrorizmus elleni fellépésből adódó feladatok végrehajtásának kell, meghatározni az eljáró hatóságok tevékenységét, munkáját. A felsoroltakon túlmenően, fejleszteni kell a nyomozó szervek reagáló képességét. A deliktumok elkövetése nagyrészt az országhatárokon, illetve a mélységi területekre koncentrálódik, ezáltal kiemelt szerepet kell tulajdonítani a bizonyítékok gyors és célirányos beszerzésének, a titkos információgyűjtésnek, különösen a bírói engedélyhez kötött eszközök alkalmazásának, továbbá az így keletkezett információk bizonyítékként történő felhasználásának.

A problémát abban látom, hogy az embercsempészek és az illegális migránsok érdeke ugyanaz, tehát megítélésük szerint nem válik hasznukra a hatósággal történő együttműködés, erre tekintettel, az elfogások során nagymértékben figyelemmel kell lenni a bizonyítékok gyors és célirányos beszerzésére. „Az illegális migrációhoz kapcsolódó bűnüldöző tevékenység eredményessé tételéhez koncentrálni kell a szervezők és a végrehajtók elfogására, mert ez jelent igazi akadályt a bűncselekmény visszaszorítása tekintetében.”³⁹

³⁹ Német József (2010)

A fenti ajánlások fokozott betartása mellett, a nyomozó hatóságok gyors és eredményes nyomozati munkát végezhetnek, valamint sikerebben léphetnek fel az illegális migrációval járó jogsértések orvoslásában, kezelésében, illetve a szükséges intézkedések megtételében.

9.1. A kutatás további folytatásának lehetőségei

A tudományos diákköri megmérettetés végeztével, mindenképpen szeretném folytatni a migráció bűnözésföldrajzi aspektusú vizsgálatát. A mesterképzés befejezését követően, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskolába kívánok felvételizni, ahol reményeim szerint lehetőségem nyílik a TDK dolgozatban felvetett és kutatott problémák szélesebb körű elemzésére is. Terveim között szerepel a hazai bűnözésföldrajzi közéletben való aktív szakmai részvétel. 2022. február 21-én, online megtartott nemzetközi bűnözésföldrajzi konferencián vettem részt előadóként. A továbbiakban szeretnék a két hazai bűnözésföldrajzi folyóirat egyikében egy tanulmányt is megjelentetni.

9.2. A gyakorlati rendészeti munka számára megfogalmazott javaslataim

Egy kutatás sohasem lehet öncélú, szükséges az, hogy legyen olyan gyakorlatban is használható eredménye, amely a közjót szolgálja. A bűnözésföldrajz azon tudományágak közé sorolható, amelynek a legtöbb esetben a gyakorlatban is adaptálható, kézzel fogható eredménye van. Indokoltnak látom egy ponttérképen ábrázolni a határsáv mindkét oldalán lévő tanyákat, melyek potenciális búvó- és pihenőhelyül szolgálhatnak a menekültek részére.

Javaslom a fenti módon a terület biogeográfiai jellemzőinek a feltérképezését és rögzítését is, amelyek ugyancsak meghatározhatják a migránsok határátlépéseinek a helyét.

Javaslatként fogalmazom meg továbbá, hogy a bűnelemző munka során próbáljanak meg tér és időbeli összefüggéseket megállapítani az illegális átkelés helye és ideje, illetve a természeti- és társadalmi tényezők között.

10. Felhasznált irodalom

- Boda József (főszerk.) (2019): Rendészettudományi Szaklexikon. Dialóg Campus Kiadó, Budapest
- Clages, Horst – Zeitner, Ines (2016): Kriminologie. Verlag Deutsche Polizeiliteratur GMBH, 385 24. oldal, alulról a 7. sor
- Dennis, R. - Clout, H. (1980): A Social Geography of England & Wales. Department of Geography, University College London, Pergamon Press, Oxford, 208 4. oldal 9. sor
- Fenyvesi Beáta: Cseh segítséggel járőröznek (2022). In: Zsaru – Rendőrségi magazin, 7. pp. 4-6.
- Ferentzi Tünde (2017): Okoskerítés a határon.
(<http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin/okoskerites-a-hataron>) (letöltés ideje: 2022. 02. 12.)
- Ferreira, J. – Joao, P. – Martins, J. (2012): GIS for Crime Analysis: Geography for Predictive Methods. In: The Electronic Journal Information Systems Evaluation. Vol. 15. Issue 1. 36-49. 7. oldal utolsó sor
- Guerry, Andre Michel (1833): Essai sur la Statistique Morale de la France. Párizs, Crochard, 202 5. oldal 14. sor
- Hautzinger Zoltán – Hegedüs Judit – Klenner Zoltán (2014): A migráció elmélete. Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest
- Hautzinger Zoltán (2017): Menedékjog és a büntetőjog lehetséges kapcsolatai Magyarországon. In: Magyar Rendészet, 3. pp. 31-46.
- Herold, Horst (1973): „Földrajz és bűnözés” In: Belügyi Szemle Tájékoztatója, 17. pp. 79-85.
- Kobolka István – Sallai János (2008): Budapest kriminálgeográfiája 1960- 1985 között. In: KBH Szakmai Szemle, 3. pp. 86-102.
- Kovács Ferenc (2002): Közlekedéstan. Széchenyi Egyetem, Győr
(<https://ko.sze.hu/catdoc/list/cat/7086/id/7093/m/4974#10213> – letöltés ideje: 2022.02.12.)
- Kozma Endre – Héjja István – Stefancsik Ferenc (1993): Katonaföldrajzi kézikönyv. Zrínyi kiadó, Budapest
- Mátyás Szabolcs (2020): Bűnözésföldrajz. Didakt Kiadó, Debrecen
- Mátyási György: Polgárőrök segítenek (2022): Zsaru – Rendőrségi magazin, 8. pp. 4-5.

- Németh József (2011): A rendőrség feladatai az illegális migráció és a nemzetközi terrorizmus elleni fellépés terén, különös tekintettel a Balkán biztonsági helyzetére. Ph.D. értekezés, ZMNE HDI, Budapest
- PRE-STAT felhasználói kézikönyv
(<https://prestat.lechnerkozpont.hu/bunmegelozes/#/modules>) (letöltés ideje: 2022.03.21.)
- Ratcliffe, Jerry H. (2004): The Hotspot Matrix: A Framework for the SpationTemporal Targeting of Crime Reduction. In: Police Practice and Research, Vol 5. 5-23.
- Ritecz György (2002): Az illegális migráció és az EU csatlakozás hatása a magyar határőrizetre. Ph.D. értekezés, Budapest
- Sherman, Lawrence W. – Gartin, Partick R. – Buerger, Michael E. (1989): Hot Spots of Predatory Crime: Routine Activities and the Criminology of Place. In: Criminology 27. 27-55.
- Sherman, Lawrence W. (1995): Hot Spots of Crime and Criminal Careers of Places. In: Eck, J. E.–Weisburd, D. (eds.): Crime and Place. Crime Prevention Studies 4. Criminal Justice Press, Monsey, 35-52.
- Trócsányi András: Népeességföldrajz. In: Pirisi Gábor – Trócsányi András (szerk.): Általános társadalom és gazdaságföldrajz. Pécsi Tudományegyetem, Pécs
(<http://tamop412a.ttk.pte.hu/files/foldrajz2/ch02s04.html>) (letöltés ideje: 2022.02.21.)

Jogszabályok

- 2014. évi LVII. törvény Magyarország Kormánya és az Osztrák Szövetségi Kormány között a közös államhatáron lévő határátkelőhelyekről és határátlépési pontokról, valamint a közúti és vízi közlekedésben a határforgalom ellenőrzésében történő együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

Internetes honlapok

- <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa>
(letöltés ideje: 2022. március 14.)
- <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin/okoskerites-a-hataron> (letöltés ideje: 2022.02.06.)
- <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-migration-policy/central-mediterranean-route> (letöltés ideje: 2022.02.23.)
- https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_3461 (letöltés ideje: 2022.02.25.)
- <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-migration-policy/saving-lives-at-sea>
(letöltés ideje: 2022.02.25.)
- <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-migration-policy/eastern-mediterranean-route> (letöltés ideje: 2022.02.25.)
- <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-migration-policy/western-routes> (letöltés ideje: 2022.02.25.)
- https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/54761/eu-actions-along-western-mediterranean-route_en (letöltés ideje: 2022.02.25.)
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133020> (letöltés ideje: 2022.03.11.)
- <https://hirado.hu/2017/09/16/igy-tortek-at-europan-a-bevanderlok-migracios-utvonalak-az-invazio-alatt/> (letöltés ideje: 2022.03.12.)
- <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-map/> (letöltés ideje: 2022.03.12.)